

BORNHOLMS
REGIONSKOMMUNE

RÅSTOFTILLADELSE MOSELØKKEN GRANITBRUD

Del af 1X Hammersholm, Allinge-Sandvig Jorde
Moseløkken 9
Allinge

2.2 Moseløkken i Råstofplan 2016

Dato: 28. april 2025 – 28. april 2035

Sagsnummer 23/17833

Indvinder: Zurface A/S
CVR: 34 90 30 93

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	AFGØRELSE.....	4
1.1	TILLADELSE TIL ERHVERVSMÆSSIG RÅSTOFINDVINDING	5
1.2	FØR TILLADELSEN TAGES I BRUG	6
1.3	EJERFORHOLD	6
2	SAGENS BAGGRUND	6
2.1	ANSØGNINGENS INDHOLD	6
2.2	BESKRIVELSE	6
3	VILKÅR	7
3.1	OMFANG AF RETTEN TIL AT INDVINDE	7
3.2	DRIFT	8
3.3	ADGANGSFORHOLD OG AFSTANDE	11
3.4	FOREBYGGELSE AF FORURENING, HÅNDBETING AF AFFALD, VANDINDVINDING MV.	12
3.5	EFTERBEHANDLING M.M.	13
4	GENERELLE BESTEMMELSER	15
4.1	TILSYN	15
4.2	TINGLYSNING AF EFTERBEHANDLINGSVILKÅR	15
4.3	ARKÆOLOGI	15
4.4	RÅSTOFAFGIFT	15
4.5	UNDERRETNING VED KONKURS, OVERDRAGELSE AF RETTIGHEDER MV.	15
4.6	INDBERETNING AF INDVUNDEN MÆNGDE	16
4.7	INDBERETNING TIL GEUS	16
4.8	TILFØRSEL AF JORD	16
4.9	MILJØLOVGIVNING I ØVRIGT	16
4.10	FORSYNINGSLÆDNINGER	16
5	SIKKERHEDSSTILLELSE	16
6	ANSØGNINGSPROCESSEN	17
6.1	MYNDIGHEDSHØRING	17
6.2	MILJØVURDERINGSLOVEN	24
6.3	PARTSHØRING	25
6.4	LOVGRUNDLAG	28
7	GENNEMGANG AF HENSYN OG VURDERINGER	28
7.1	HABITATBEKENDTGØRELSEN	28
7.2	BORNHOLMS REGIONSKOMMUNES VURDERING AF PROJEKTET I FORHOLD TIL RÅSTOFPLANEN	32
7.3	BORNHOLMS REGIONSKOMMUNES VURDERING I FORHOLD TIL KOMMUNE- OG LOKALPLAN	33
7.4	BORNHOLMS REGIONSKOMMUNES VURDERING AF PROJEKTET I FORHOLD TIL GRUNDVANDSFORHOLD	33
7.5	BORNHOLMS REGIONSKOMMUNES VURDERING I FORHOLD TIL NATURBESKYTTELSE OG LANDSKAB	33
7.6	BORNHOLMS REGIONSKOMMUNES VURDERING AF DE MILJØMÆSSIGE FORHOLD	33
7.7	KULTURARV OG ANDRE BESKYTTELSER	34
7.8	BORNHOLMS REGIONSKOMMUNES VURDERING AF PROJEKTET I FORHOLD TIL VANDPLANLÆGNING	34
7.9	BORNHOLMS REGIONSKOMMUNES VURDERING AF BRYDE- OG EFTERBEHANDLINGSPLANEN	35
7.10	HENSYNET TIL RÅSTOFRESSOURCENS UDNYTTELSE	36
7.11	BORNHOLMS REGIONSKOMMUNES SAMLEDE VURDERING	36

8	KLAGEVEJLEDNING OG UNDERRETNING	37
8.1	KLAGEVEJLEDNING	37
8.2	UNDERRETNING OM AFGØRELSEN	37
9	BILAG.....	39
9.1	OVERSIGTSKORT 1:2000.....	40
9.2	BRYDEPLAN OG EFTERBEHANDLINGSPLAN.....	41
9.3	VVM-SCREENING INKLUSIV BILAG	43
9.4	TILLADELSE TIL AFLEDNING AF VAND FRA MOSELØKKEN GRANITBRUD TIL RECIPIENT	66
9.5	TILLADELSE TIL OPPUMPNING AF VAND FRA RÅSTOFGRAV	67
9.6	DISPENSATION EFTER SKOVLOVEN TIL STENBRYDNING	70
9.7	UDTALELSE FRA BORNHOLMS MUSEUM	79

1 AFGØRELSE

Forud for meddelelse af denne tilladelse har Bornholms Regionskommune vurderet, hvilke vilkår, der skal fastsættes, samt foretaget en hensynsafvejning i henhold til råstoflovens § 3.

Der redegøres i afsnit 7 nærmere for afvejningen af hensyn samt vurderingen af hvilke vilkår, indvindingen kræver.

Afgørelsen er truffet på baggrund af:

- råstofloven
- miljøvurderingsloven
- Bornholms Regionskommunes Råstofplan 2016
- habitatbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter)
- habitatdirektivet (direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter)
- indsatsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 797 af 13. juni 2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter) og
- eventuelle vurderinger fra andre myndigheder, udførte målinger (sagen skal være oplyst) m.v.
- vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5/1984, "Ekstern støj fra virksomheder".

Øvrigt lovstof, som der henvises til i teksten:

- affalds- og råstofafgiftsloven
- affaldsbekendtgørelsen
- naturbeskyttelsesloven
- jordforureningsloven
- olieretankbekendtgørelsen og
- forvaltningsloven

Samtidige afgørelser fra andre myndigheder:

- Bornholms Regionskommune har meldt tilladelse til pumpning af vand som beskrevet i vurderingsafsnittet. Se bilag for kopi af afgørelsen.
- Bornholms Regionskommune har meldt tilladelse til afledning af vand til recipient som beskrevet i vurderingsafsnittet. Se bilag for kopi af afgørelsen.
- Miljøstyrelsen har meldt tilladelse til ophævelse af fredsskovspligt som beskrevet i vurderingsafsnittet. Se bilag for kopi af afgørelsen.

1.1 TILLADELSE TIL ERHVERVSMÆSSIG RÅSTOFINDVINDING

Bornholms Regionskommune meddeler hermed tilladelse til indvinding af op til 6000 m³ granit årligt på 2,1 ha af matr.nr. 1x Hammersholm, Allinge-Sandvig Jorder i Bornholms Regionskommune. Se oversigtskort herunder:

Oversigtskort over området. Den blå stiplede linje angiver adgangsvejen, det lilla felt brydeområde og den brune streg er en støjvold.

Tilladelsen meddeles i medfør af råstoflovens § 7, stk. 1. Tilladelsen er betinget af vilkårene, som er stillet i medfør af råstoflovens § 10 og tilhørende forudsætninger.

Vilkårene er også bindende for ejere og indehavere af andre rettigheder over ejendommen uden hensyn til, hvornår retten er stiftet og uanset om der er sket tinglysning.

Såfremt hele ressourcen ikke er indvundet ved tilladelsens udløb, kan der ansøges om en ny tilladelse eller der kan ansøges om tilladelse til udvidelse eller ændring af indvindingsområdet.

Råstoftilladelsen kan tilbagekaldes af Bornholms Regionskommune i tilfælde af grov eller gentagen overtrædelse af vilkårene, jf. råstoflovens § 11.

Tilladelsen bortfalder jf. § 10, stk. 7, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter meddelelsen eller ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år.

1.2 FØR TILLADELSEN TAGES I BRUG

Bornholms Regionskommune skal give accept til at indvindingen påbegyndes herunder arbejdet med at afrømme overjord. Følgende forudsætninger skal være opfyldt:

- Klagefristen skal være udløbet. Evt. klager over tilladelsen har som udgangspunkt opsættende virkning. Derfor skal klagefristen være udløbet før Bornholms Regionskommune kan give accept til indvinding.
- Sikkerhedsstillelse. Der skal være stillet en økonomisk sikkerhed for efterbehandlingen af indvindingsarealet, se nærmere under kapitel 5.

Øvrige tilladelser og/eller dispensationer i forbindelse med råstofindvindingen, som ikke er nævnt i denne tilladelse, skal indhentes separat.

1.3 EJERFORHOLD

Ifølge tingbogen står Naturstyrelsen som ejer af matr.nr. 1x Hammersholm, Allinge-Sandvig Jorder i Bornholms Regionskommune. Ejer har givet samtykke ved underskrift på ansøgningen.

2 SAGENS BAGGRUND

2.1 ANSØGNINGENS INDHOLD

- Zurface A/S har ansøgt om tilladelse til en årlig indvinding på 6000 m³ granit på 2,1 ha af matr.nr. 1x Hammersholm, Allinge-Sandvig Jorder ejet af Naturstyrelsen.
- Der forventes at indvinde til 65 meter under terræn og 0 meter under grundvandsspejlet.
- Indvindingen forventes påbegyndt den 26. maj 2025
- Der ønskes følgende driftstider 07.00–17.00 mandag - fredag og 07.00–14.00 på lørdage. Helligdage og skolernes sommerferie undtaget.
- Råstofferne påtænkes anvendt til blokstensproduktion, ros til kystsikring og lignende uden yderligere bearbejdning
- Til indvindingen ønskes anvendt følgende maskiner: 1 x brydemaskine, 1 x gummihjuls læsser - Komatsu WA 500, 1 x kompressor, 2 x boreaggregat - Commando DC300Ri S5, 1 x dykpumpe, 1 x mobil wiresav og der forventes et årligt forbrug af 3000 liter diesel.
- Affald som genereres i forbindelse med aktiviteterne i bruddet bortskaffes hos BOFA.
- Der ønskes adgang til bruddet ad Moseløkkevej.

2.2 BESKRIVELSE

Der er søgt om indvinding af granit på ca. 2,1 ha, dog er det kun en del af området der brydes, resten er til kørsel og oplag. Området er udlagt til indvindingsområde i den gældende Råstofplan fra 2016. Denne forekomst findes kun lokalt på Bornholm og dette er det eneste aktive brud på øen der bryder Hammergranit. Moseløkke bruddet har eksisteret siden 1870'erne. Der brydes ca. 50-60 meter ned, og bunden af bruddet vil på sigt ligge i kote 30. Der er ca. 0,3 m muld over forekomsten. Området ligger indenfor kystnærhedszonen og kulturmiljøområde, hvilket der tages hensyn til i brydning og efterbehandlingsplanen. Her foreskriver planen at der skal reetableres til natur- og rekreativt område. Landskabeligt og geologisk værdifulde klippevægge vil så vidt muligt blive bevaret synlige, og der vil blive

etableret en sø i bunden. Dette stemmer over ens med reetableringen af andre tidligere granitbrud på øen, eksempelvis Ringebakkebruddet og Hammerbruddet vist herunder.

Eksempler på ønsket efterbehandling i Moseløkken Granitbrud. Til venstre ses Agatsøen som er en del af Ringebakkebruddet og til højre ses Opalsøen som var Hammerbruddet.

3 VILKÅR

I dette afsnit fremgår vilkårene, der er tilknyttet tilladelsen. Vilårene er som udgangspunkt stillet med hjemmel i råstofloven. Det fremgår, hvis de er stillet efter anden lovgivning.

3.1 OMFANG AF RETTEN TIL AT INDVINDE

1. Tilladelsen er gældende 10 år frem, hvorefter tilladelsen udløber. Såfremt indvindingen ikke er færdig, kan der søges om en ny tilladelse.
2. Der må årligt indvindes 6000 m³ granit.
3. Indvindingen skal ske inden for det indtegnede område (herefter kaldet indvindingsarealet), som fremgår af bilag 1. Der skal ske en løbende efterbehandling af afgravede områder i samme takt som indvindingen skrider frem.
4. Råstofindvindingen skal tilrettelægges og udføres i overensstemmelse med brydeplanen, jf. bilag 2. Eventuelle ændringer i brydeplanen skal godkendes skriftligt af Bornholms Regionskommune.
5. Til råstofindvinding, herunder efterfølgende behandling af materialerne, må kun anvendes de i ansøgningen angivne maskiner: 1 x brydemaskine, 1 x gummihjulslæsser - Komatsu WA 500, 1 x kompressor, 2 x boreaggregat - Commando DC300Ri S5, 1 x dykpumpe, 1 x mobil wiresav og der forventes et årligt forbrug af 3000 liter diesel. Afgifter herfra kan kun ske efter forudgående skriftlig accept fra Bornholms Regionskommune.
6. Bornholms Regionskommune skal til enhver tid holdes underrettet om, hvem der forestår indvindingen.

7. Driftsmedarbejdere skal være bekendt med vilkårene i denne tilladelse samt den til enhver tid gældende bryde- og efterbehandlingsplan.

3.2 DRIFT

3.2.1 Driftstider

8. For at beskytte naboer mod støj er der fastsat driftstider, som er i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledning *Ekstern støj fra virksomheder* (vejledning nr. 5/1984).

Bruddets driftstider er:

- a. Råstofindvinding: mandag – fredag: 7.00-17.00, lørdag: 7.00-14.00 – dog ikke helligdage og i skolernes sommerferie.
- b. Udlevering og læsning kan ske i tidsrummet: mandag – fredag: 7.00-17.00 dog ikke helligdage og i skolernes sommerferie.
- c. Sprængninger og sprætninger må kun foretages mandag til fredag (helligdage og skolernes sommerferie undtaget) indenfor normal arbejdstid.
- d. I helt enkeltstående tilfælde kan det være nødvendigt at fravige de generelle åbningstider. Dette må kun ske med forudgående skriftlig accept fra Bornholms Regionskommune.

3.2.2 Støj

9. Efter etableringsfasen må det ækvivalente støjniveau (det vil sige støjens middelværdi over et længere tidsrum: Om dagen 8 timer, om aftenen 1 time og om natten ½ time) fra indvindingsområdet i driftssituationen ikke overstige følgende værdier målt/beregnet ved nabobebyggelser:

Dage	Tidsrum	Støjniveau
Mandag – fredag	07.00 – 17.00	55 dB (A)
Lørdag	07.00 – 14.00	

Grænseværdien er gældende i det mest støjbelastede punkt ved udendørs opholdsarealer højst 15 meter fra beboelse i det åbne land. Grænseværdien (fx 45/40/35 dB(A)) er gældende overalt i områder til støjfølsom arealanvendelse.

Hvis Bornholms Regionskommune finder det påkrævet, skal virksomheden ved målinger eller beregninger dokumentere at ovenstående støjgrænser overholdes. Udgifterne hertil afholdes af virksomheden. Nævnte målinger/ beregninger skal udføres og rapporteres i henhold til gældende støjvejledninger, og skal udføres af et laboratorium eller person, som aktuelt er godkendt til dette af Miljøstyrelsen jf. følgende liste: Godkendte laboratorier og enkeltpersoner

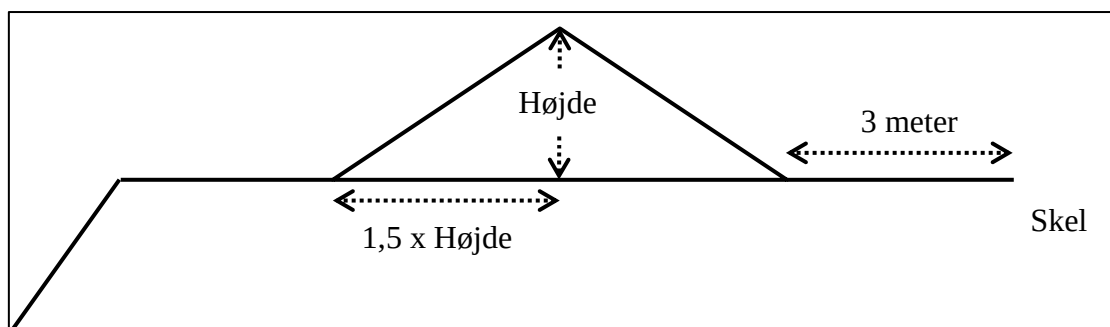
Viser målingerne/beregningerne, at virksomheden overskrider grænseværdierne, skal virksomheden lade foretage afhjælpende foranstaltninger og dokumentere, at grænseværdierne overholdes ved en efterfølgende kontrolmåling/-beregning udført af et laboratorium eller person, som aktuelt er godkendt til dette af Miljøstyrelsen.

10. Såfremt der er væsentlige gener eller de vejledende støjgrænser ikke overholdes, skal der træffes foranstaltninger til at nedsætte støjgener (f.eks. ved at forsyne båndtransportørens returløb med gummibeklædning, indkapsle maskindele eller

montere gummisold, afskærme støjkluder med støjskærme eller ved at placere volde mod de nærliggende beboelser), således at væsentlige gener undgås og vejledende støjgrænseværdier overholdes.

11. Etableringen af støjvolde mv. skal ske i en med Bornholms Regionskommune nærmere aftalt periode. Naboerne skal informeres om denne etablering mindst 7 dage forinden opstart.
12. Den etablerede støjvold mod sydøst, mod ejendommen Egeløkkegård, må ikke ændres under hele brydningsperioden af hensyn til naboer og bilag 4 arter, som kan bruge den til rasteområde, jf. bilag 2 og principskitzen herunder:

Principskitse for etablering af en støjvold med hældning 1:1,5.

For støjvoldene gælder:

- a. Støjvoldens fod må ikke placeres nærmere end 3 meter fra vejskel, naboskel eller levende hegn.
- b. Støjvoldens hældning må ikke udgøre en risiko for nedskridning.
- c. Støjvolden skal have en højde på ca. 5 meter.
- d. Støjvolden skal blive liggende i hele indvindingsperioden medmindre der foreligger skriftlig accept fra Bornholms Regionskommune, og må ikke efter indvindingens ophør fjernes uden skriftlig accept fra Bornholms Regionskommune.

3.2.3 Lavfrekvent støj og infralyd

13. Driften af virksomheden må ikke medføre, at den målte værdi af virksomhedens bidrag til støjen, målt indendørs i de berørte bygninger, overstiger følgende grænser¹:

Anvendelse	A-vægtet Lydtrykniveau (10-160 Hz), dB	G-vægtet Infralydniveau, dB
Beboelsesrum, herunder i børneinst., fritidsboliger og lign.		
Aften/nat (kl. 18-07)	20	85
Dag (kl. 07-18)	25	85
Kontorer, undervisningslokaler og andre lignende støjfølsomme rum	30	85
Øvrige rum i virksomheder	35	90

Tabel 1. Grænseværdier for lavfrekvent støj og infralyd (dB re 20 Pa). Grænseværdierne gælder for ækvivalentniveauet over et måletidsrum på 10 minutter, hvor støjen er kraftigst. I tilfælde, hvor støjen er impulsagtig reduceres de anførte grænser med 5

¹ For eventuelle kontorer og tilsvarende lokaler, hvor der foregår følsomme aktiviteter i virksomheder, gælder grænseværdien Law = 80 dB.

14. Virksomheden skal efter nærmere aftale med tilsynsmyndigheden dokumentere, at grænseværdierne i tabel 1 er overholdt. Dokumentation sker ved fremsendelse af skriftlig rapport over målinger og beregninger til tilsynsmyndigheden.
15. Efterfølgende skal virksomheden på forlangende fra og efter nærmere aftale med tilsynsmyndigheden lade udføre målinger og beregninger til dokumentation af, at grænseværdierne i tabel 1 er overholdt. Hvis målingerne viser, at den lavfrekvente støj er for stor, skal den dæmpes. Derefter skal der laves nye målinger, som dokumenterer, at grænseværdierne i Tabel 1 kan overholdes.
16. Måling, rapportering og anden dokumentation skal ske i overensstemmelse med retningslinjerne i afsnit 3 (lavfrekvent støj og infralyd) i "Orientering fra Miljøstyrelsen", nr. 9, 1997 om lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer i eksternt miljø, af et laboratorium der er godkendt af Miljøstyrelsen til at udføre "Miljømåling - eksternt støj".
17. Grænseværdierne for lavfrekvent støj i tabel 1 anses for overholdt, når et konkret måleresultat, uden tillæg eller fradrag for målingens ubestemthed, er lig med eller under den pågældende grænse.

3.2.4 Sprængninger

18. Sprængning af klippevæg må kun foretages mandag-fredag inden for normal arbejdstid og tilstræbes på faste ugedage og på tidspunkter, hvor støjen generer naboer mindst muligt. Der skal føres journal over samtlige sprængninger af klippevæg, indeholdende oplysninger om tidspunkter, antal deladninger, mængder og art af sprængstof, samt den aktuelle vindretning og vindstyrke.
19. Sprængninger skal udføres i overensstemmelse med virksomhedens sprængningsinstruks, som detaljeret beskriver fremgangsmåder for sprængninger og som skal sikre at ingen personer befinder sig inden for sikkerhedszonen og om varsling før sprængninger mm.
20. Opbevaring af sprængstof, krudt og tændsatser skal altid ske i overensstemmelse med gældende lovgivning af bl.a. Beredskabstyrelsen og politiet.

3.2.5 Vibrationer

21. Virksomheden skal, hvis tilsynsmyndigheden finder det nødvendigt, lade foretage orienterende vibrationsovervågning på de nærmeste naboers belastede bygningsfundamenter, og om nødvendigt herefter fortsætte en løbende vibrationsmåling. Med hensyn til målemetoder henvises til svenske standarder.
22. For den enkelte måling skal registreres dato, klokkeslæt, sprængningssted, ladningsstørrelse, målested og topværdi af svingningshastighed i lodret retning, samt den aktuelle vindretning, samt vindstyrke.
23. I tilfælde af krav om løbende vibrationsmålinger skal udskrift af måledata foreligge på virksomheden i mindst 3 år som let tilgængelig lagerbestandig dokumentation og data skal kvartalsvis rapporteres til tilsynsmyndigheden. Endvidere skal der udarbejdes instruks for afprøvning, vedligeholdelse og kalibrering af de anvendte måleinstrumenter. Kopi heraf skal sendes til tilsynsmyndigheden.
24. Der skal føres journal over alle sprængninger og sprætninger. I journalen skal registreres dato, klokkeslæt, sprængnings sted, ladningsstørrelse, målested samt vindstyrke og vindretning.

25. Vibrationsniveauet må ikke overskride følgende værdier:

Anvendelse	Vægtet accelerationsniveau, L_{aw} i dB
Boliger i boligområder (hele døgnet) Boliger i blandet bolig/erhvervsområder kl. 18-7 Børneinstitutioner og lignende	75
Boliger i blandet bolig/erhvervsområder kl. 7-18 Kontorer, undervisningslokaler	80
Erhvervsbebyggelse	85

Tabel 2 Tabel 2. Grænseværdier for vibrationsniveau. Grænsen for netop mærkbare vibrationer er sædvanligvis $L_{aw} = 71-75$ dB.

26. Ved sprængninger i bruddet samt ved sprætninger, må vibrationspåvirkningen af omkringliggende bygninger uden for virksomhedens område ikke overstige 7 mm/s bestemt som årsmiddel af topværdien af svingningshastigheden i lodret retning på bygningernes fundament. Årsmiddel beregnes ved udgangen af hvert kvartal på basis af de seneste 12 måneders sprængninger. Der må ikke forekomme enkeltpåvirkninger over 10 mm/s.
27. Virksomheden skal overfor tilsynsmyndigheden kunne dokumentere, at grænseværdierne i tabel 2, samt øvrige vibrationsvilkår er overholdt.
28. Dokumentation sker ved fremsendelse af skriftlig rapport over målinger og beregninger til tilsynsmyndigheden.
29. Bornholms Regionskommunes Center for Miljø, Plan og Kultur - Råstoffer kan i den forbindelse kræve at der opsættes vibrationsmålere for at kontrollere at de stillede vilkår overholdes.
30. Den endelige placering af vibrationsmålere, aftales med Bornholms Regionskommunes Center for Miljø, Plan og Kultur – Råstoffer.
31. Efterfølgende skal virksomheden på forlangende fra og efter nærmere aftale med tilsynsmyndigheden lade udføre målinger og beregninger til dokumentation af, at grænseværdier og vilkår er overholdt. Hvis målingerne viser, at vibrationerne er for kraftige, skal de nedbringes. Derefter skal der laves nye målinger, som dokumenterer, at grænseværdier og vilkår kan overholdes.

3.2.6 Støv

32. Driften må ikke give anledning til væsentlige støvgener uden for virksomheden. Der skal træffes de fornødne foranstaltninger til hindring af støvdannelse fra interne transportveje, materialebunker og produktionsanlæg mv. (f.eks. i form af vanding af lagerbunker, brydefronter og vanding samt renholdelse af interne veje).
33. Råstoffer og jorddepoter skal placeres til mindst mulig gene for nærliggende beboelsesejendomme.

3.3 ADGANGSFORHOLD OG AFSTANDE

3.3.1 Vilkår efter råstofloven

34. Adgang til bruddet skal være via Moseløkkevej og det er ikke tilladt at anvende andre adgangsveje.

35. Adgangsvejens hældning skal være således, at der ikke ledes vand og materialer fra adgangsvejen ud på offentlig vej.
36. Adgangsvejen skal renholdes, for at undgå, at der trækkes materialer ud på offentlig vej.

Brydeafstande og begrænsninger

37. Der må ikke brydes nærmere end 3 meter fra Moseløkkevej.
38. Der må ikke brydes nærmere end 5 meter fra privat vej, naboskel og hegn med mindre andet er aftalt med lodsejer og godkendt skriftligt af Bornholms Regionskommune.
39. Granitvægge skal afsluttes i etaper, og på en sådan måde, at der ikke er umiddelbart mulighed for nedstyrtning af granitblokke.
40. Kanten af stenbruddet/toppen af klippevæggene skal efter endt brydning være markeret af store granitblokke eller lignende, for på den måde at minimere risikoen for nedstyrtning for de besøgende. Dette er nærmere beskrevet i efterbehandlingsplanen (bilag 2).
41. Det skal sikres at granitblokke er placeret således og i så stor afstand fra kanten, at der ikke er umiddelbar risiko for nedstyrtning.
42. Der må ikke brydes nærmere end minimum 10 meter fra grundmurede bygninger.
43. Tilladt maksimal brydedybde på matr.nr. 1x, Hammersholm, Allinge-Sandvig Jorde er 1 meter over højeste grundvandsstand uanset årstidsvariationer (forventelig grundvandsstand er kote 55, DVR90) under forudsætning af, at skråningsanlæg ikke overskrides.
44. Brydningen må ikke give risiko for nedskridning.
45. Støjvolde, jorddepoter, oplag eller lignende må ikke anlægges højere end 5 m over omkringliggende terræn. Eventuel forøgelse af denne højde kan kun ske efter forudgående godkendelse hos Bornholms Regionskommune.

3.4 FOREBYGGELSE AF FORURENING, HÅNDTERING AF AFFALD, VANDINDVINDING MV.

46. Muld- og evt. overjordsdepoter skal placeres inden for det ansøgte projektareal og således, at der ikke kan ske sammenblanding med andre materialer.
47. Den, der udnytter tilladelsen, skal drage omsorg for, at grundvandet ikke forurenes af oliespild fra maskiner og eventuelle brændstoftanke, og for at brydearbejdet ikke forårsager ødelæggelse eller beskadigelse af vandforsyningen i området.

Tankning og spild

48. Køretøjer og andre maskiner skal holdes i god stand, så der ikke forekommer oliedryp.
49. Tankning og vask af samt olieskift mv. på *selvkørende maskiner* skal foregå uden for det åbne indvindingsareal og skal foregå så spild undgås ligesom service og reparation skal foregå uden for indvindingsarealet.
50. Sorteringsanlæg, generatorer og andre mere *stationære anlæg* kan tankes fra en entreprenør-tank, der medbringes ved hver tankning. Tankanlægget skal være indrettet så spild undgås, og tankning skal foregå under konstant tilsyn.
51. Mindre olie- og kemikaliespild skal opsamles straks. Større, akut forurening skal anmeldes til Bornholms Regionskommune (ring 112).

Opbevaring og oplag

52. Der må ikke opbevares affald eller andet, der kan forurene grundvand, jord og undergrund, i bruddet.

3.4.1 Vilkår efter vandforsyningsloven

Bornholms Regionskommune har meddelt tilladelse til afledning af vand. Tilladelsen med vilkår og klagevejledning er vedlagt som bilag 4. Bornholms Regionskommune har givet tilladelsen i henhold til vandforsyningslovens § 26. Følgende vilkår gælder:

- Vandindtaget til pumpen skal forsynes med en trådkurv, fiberdug e.l. med en maksimal maskestørrelse på 10 mm.
- Oppumpningen skal ske på en sådan måde, at der ikke suges sand og andre partikler med op.
- Der må ikke udledes andet vand end det, der pumpes op fra stenbruddet.
- I tilfælde af olieuheld i bruddet eller anden forurening af vandet, skal oppumpningen standses indtil forureningen er ophørt.
- I tilfælde af enhver form for forurening af vandet skal tilsynsmyndigheden orienteres hurtigst muligt.

3.5 EFTERBEHANDLING M.M.

Efterbehandlingsplanen er udarbejdet i overensstemmelse med tidligere tilladelser og disses planer samt kommunens høringssvar.

3.5.1 Vilkår efter råstofloven

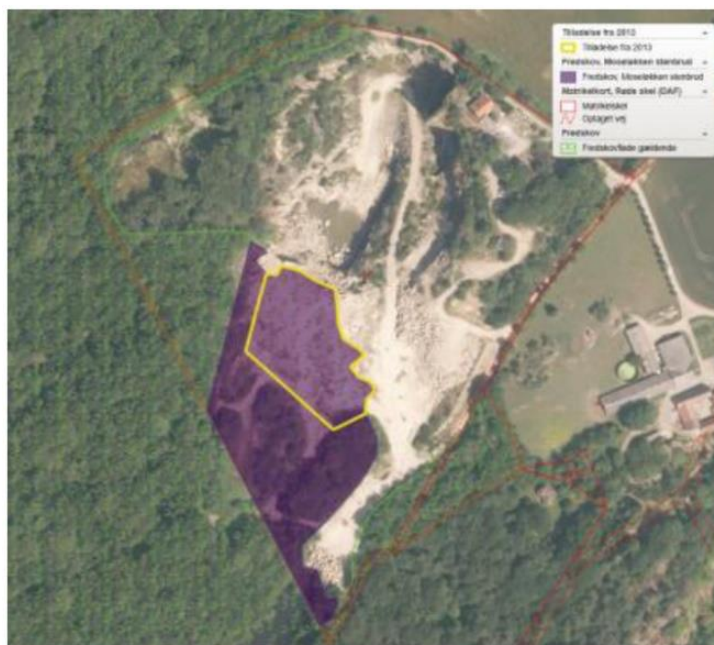
53. Efter endt gravning skal der efterbehandles til natur- og rekreative områder, efter den godkendte efterbehandlingsplan, jf. bilag 2. Alle ændringer i efterbehandlingsplanen skal godkendes skriftligt af Bornholms Regionskommune.
54. Efterbehandlingsarbejdet skal påbegyndes og gennemføres så tidligt, som det under hensyn til bruddets drift er praktisk muligt.

55. Forinden større efterbehandlingsarbejder påbegyndes, skal Bornholms Regionskommune underrettes herom, således at evt. tvivlsspørgsmål omkring efterbehandlingsens udførelse kan afklares.
56. Projektarealet skal umiddelbart efter brydearbejdets afslutning ryddes for alle i tilknytning til råstofindvindingen opførte bygninger eller andet oplag, da det kan virke skæmmende.
57. Såfremt tilladelsen inddrages i medfør af råstoflovens § 11, stk. 1 indtræder efterbehandlingsforpligtigelsen omgående.
58. Efterbehandlingen skal være afsluttet senest 1 år efter tilladelsen udløber.
59. Der skal stilles en økonomisk sikkerhed for gennemførelsen af efterbehandlingen; se nærmere i afsnit 5. Bornholms Regionskommune kan kræve sikkerhedsstillelsen forhøjet, hvis det findes nødvendigt på grund af ændringer i efterbehandlingsplanen og/eller andre forhold. Sikkerheden skal gælde til efterbehandlingen er udført og godkendt af Bornholms Regionskommune.

3.5.2 Vilkår efter skovloven

Styrelsen for grøn arealomlægning og vandmiljø har meddelt dispensation efter skovloven til brydning af granit. Dispensationen med vilkår og klagevejledning er vedlagt som bilag 6. Følgende vilkår gælder:

- Projektet skal gennemføres som ansøgt den 30. august 2024 og som ansøgt i revideret ansøgning den 6. februar 2025, og efterfølgende supplerende oplysninger.
- Dispensationen er midlertidig og gælder i en 10-årig periode frem til 28. april 2035. Retablering af arealet skal være afsluttet senest 1 år herefter og i overensstemmelse med gældende grave- og efterbehandlingsplan, jf. Bornholms Regionskommunes endelige gravetilladelse af 28. april 2035.
- Der tillades kun brydning af råstoffer inden for det med gult markerede areal på kort 3, mens resten af det fredskovspligtige ansøgte område skal bevare sin nuværende bevoksning og kun må anvendes til kørsel på eksisterende veje.
- Hvis brydningsområdet ønskes udvidet, skal der søges dispensation fra skovloven til udvidelsen.

3.5.3 Vilkår efter museumsloven

60. Bornholms Museum skal informeres senest 4 uger inden der afrømmes muld og overjord med henblik på aftale om evt. arkæologiske forundersøgelser (bilag 7).

4 GENERELLE BESTEMMELSER

Følgende gælder i øvrigt efter råstofloven og efter andre love og bestemmelser:

4.1 TILSYN

Bornholms Regionskommune er tilsynsmyndighed og fører tilsyn med at vilkår meddelt i medfør af råstofloven overholdes jf. råstoflovens § 31, stk. 1. Bornholms Regionskommune kan meddele påbud om, at et ulovligt forhold skal lovliggøres inden for en nærmere fastsat frist, jf. råstoflovens § 31, stk. 3. Bornholms Regionskommune kan, såfremt et påbud ikke efterkommes inden for den fastsatte frist, lade de påbudte foranstaltninger udføre for den ansvarliges regning.

4.2 TINGLYSNING AF EFTERBEHANDLINGSVILKÅR

Når afgørelsen er endelig og klagefristen er udløbet, tinglyser Bornholms Regionskommune vilkårene for efterbehandling på ejendommen.

Vilkårene er bindende for ejere og indehavere af andre rettigheder over ejendommen uden hensyn til, hvornår retten er stiftet og uanset om der sker tinglysning. Tinglysningen sker i medfør af råstoflovens § 10, stk. 6 med Bornholms Regionskommune som påtaleberettiget.

Ejer skal efter loven betale for tinglysningen. Når tinglysningen er sket, sender Bornholms Regionskommune en regning for udlagt tinglysningsgebyr.

Når efterbehandlingen af indvindingsområdet er godkendt af Bornholms Regionskommune, vil sikkerhedsstillelsen blive frigivet.

4.3 ARKÆOLOGI

Findes der under indvindingen grave, gravpladser, bopladser, ruiner eller andre jordfaste fortidsminder, skal fundet straks anmeldes til Bornholms Museum. Danefæ og danekræ tilhører staten. Danefæ skal afleveres til Bornholms Museum og danekræ til et af statens naturhistoriske museer. Indvindingen skal standses i det omfang den berører fortidsmindet.

4.4 RÅSTOFAFGIFT

Der skal betales råstofafgift ved indvinding af naturbundne råstoffer, jf. affalds- og råstofafgiftsloven.

4.5 UNDERRETNING VED KONKURS, OVERDRAGELSE AF RETTIGHEDER MV.

I tilfælde af indvindingsvirksomhedens konkurs, betalingsstandsning m.v., er såvel ejendommens ejer, som den, der driver indvindingsvirksomheden, forpligtet til straks at underrette Bornholms Regionskommune.

Ønsker man at overdrage indvindingstilladelsen til en anden, skal dette i god tid forinden anmeldes til Bornholms Regionskommune, vedlagt en af den nye indvinder underskrevet erklæring, der fastslår, at man er bekendt med alle tilladelser, vilkår, aftaler mv. og er indforstået med at man overtager alle forpligtigelser.

Der skal stilles sikkerhed fra den nye indvinder, og Bornholms Regionskommune kan kræve en ny bryde-/efterbehandlingsplan udarbejdet og indsendt til godkendelse.

4.6 INDBERETNING AF INDVUNDEN MÆNGDE

Der skal hvert år gives oplysninger til Bornholms Regionskommune om arten og mængden af de råstoffer, der indvindes i bruddet, samt om anvendelsen heraf. Indberetningen skal ske via den digitale løsning, RIT, som Bornholms Regionskommune udsender årlig information om til alle indvindere.

4.7 INDBERETNING TIL GEUS

Resultater af evt. udførte råstofboringer, prøveboringer i jorden samt geofysiske undersøgelser mv. skal indberettes til GEUS inden tre måneder efter udførelsen. Indberetningen skal ske på særlige skemaer, jf. råstoflovens § 28, stk. 1.

4.8 TILFØRSEL AF JORD

Tilførsel af såvel forurenede som uforurenede jord til råstofgrave og tidligere råstofgrave er forbudt jf. jordforureningslovens § 52. Der kan søges dispensation.

4.9 MILJØLOVGIVNING I ØVRIGT

Gældende miljøregler vedr. tanke, beholdere og tankanlæg (med olieprodukter, benzin og lignende) er også gældende i råstofbryde. Gældende miljøregler vedrørende miljøfremmede stoffer samt bortskaffelse af haveaffald/afbrænding gælder ligeledes i råstofbryde.

Gældende miljøregler vedr. opbevaring, deponering og bortskaffelse af affald gælder også i bruddet. Bortskaffelse af affald skal derfor ske i henhold til gældende affaldsregulativer for Bornholms Regionskommune og affaldsbekendtgørelsens kap. 9.

4.10 FORSYNINGSLEDNINGER

Før gravning påbegyndes, har indvinder pligt til at indhente oplysninger om ledningsføringer på arealet i Ledningsejerregisteret (LER).

5 SIKKERHEDSSTILLELSE

Zurface A/S skal stille en sikkerhed til sikring af efterbehandlingsarbejderne på matr.nr. 1x Hammersholm, Allinge-Sandvig Jorde i Bornholms Regionskommune på kr. 234.000.

Beløbets størrelse er fastlagt ud fra et estimat på en efterbehandlingspris pr åben hektar.

Der skal fremsendes en sikkerhedsstillelse til regionen, inden tilladelsen kan tages i brug.

Sikkerhedsstillelsens størrelse er betinget af, at det aktuelle brydefelt ikke overstiger 2 ha og kan reguleres, når Bornholms Regionskommune skønner dette nødvendigt af hensyn til ændringer i prisniveau, brydeplan, efterbehandling eller lignende.

Sikkerhedsstillelsen skal årligt indeksreguleres pr. 1. april efter Danmarks Statistiks reguleringsindeks for jordarbejder. Sikkerhedsstillelsen reguleres efter foregående års indeks for 4. kvartal.

Sikkerhedsstillelsen skal være gældende indtil efterbehandlingsarbejdet er afsluttet og godkendt af Bornholms Regionskommune, idet sikkerhedsstillelsen først da vil kunne frigives.

Sikkerheden stilles i form af anfordringsgaranti uden udløbsdato fra indvinders pengeinstitut.

6 ANSØGNINGSPROCESSEN

Afsnit 6.1 beskriver forløbet omkring myndighedshøringen og de indkomne høringssvar samt Bornholms Regionskommunes bemærkninger til disse. Under afsnit 6.3 beskrives forløbet omkring partshøringen, de indkomne høringssvar og Bornholms Regionskommunes bemærkninger til disse.

6.1 MYNDIGHEDSHØRING

Ansøgningsmaterialet har i perioden 25. januar 2024 til 8. februar 2024 været sendt i myndighedshøring jf. råstoflovens § 8 med henblik på samordning med andre myndigheder for at klarlægge, om en råstoff tilladelse på arealet kræver øvrige tilladelser, dispensationer og lignende. Materialet har været sendt til følgende myndigheder:

- Bornholms Regionskommune
- Bornholms Museum

Der indkom følgende høringssvar:

Hvem	Bemærkninger
Vandmyndighed	Ifølge kommunens kortbilag er der hverken registreret åbne eller rørlagte vandløb indenfor projektområdet. Der er heller ikke registreret dræn. De naturlige strømningsveje indikerer, at vandet strømmer gennem området fra nord mod syd. <u>Påvirkning af nedstrøms målsatte vandområde</u> Projektområdet leder hverken til et målsat vandløb eller en målsat sø. Den nærmeste målsatte recipient er kystvandet, som er ca. 1,4 km vest for projektområdet. Den kystnære del af Østersøen er målsat til god økologisk tilstand og god kemisk tilstand. Ifølge MiljøGIS vandområdeplaner 2021-2027 er den samlede økologiske tilstand ringe i den kystnære del af Østersøen. Det kan henføres til den økologiske tilstand for fytoplanton og ålegræs/vandaks, som er registreret som ringe. Den økologiske tilstand for bunddyr er god. Tilstanden for nationalt specifikke stoffer er god. Her ses rapporten fra Novanas overvågningsprogram, som beskriver den økologiske tilstand og den kemiske tilstand.

Hvem	Bemærkninger
	<u>Vurdering</u> I ansøgningen fremgår det, at der ikke udledes spildevand, men bortledes regnvand fra en sø i bunden af bruddet og der søges om fortsættelse af gældende tilladelse hertil, samt på samme vilkår som hidtil. Det fremgår desuden, at der alene anvendes vand til støvbekæmpelse. Vandes suges fra regnvandssø med dykpumpe. Vandløbsmyndigheden kender ikke til de vilkår som er opstillet i forbindelse med tilladelsen. Da projektet antages at bevirke en øget bortledning af regnvand fra søen, som kan påvirke nedstrøms recipienter skal det sikres, at støvet når at sedimentere før vandet pumpes videre. Såfremt ovenstående efterleves, vurderer vandløbsmyndigheden at projektet ikke vil have en væsentlig indvirkning på nedstrøms målsatte recipient og overfladevand generelt. Det vurderes samlet set for kystvandet, at projektet hverken vil forhindre målopfyldelse eller bevirke en forringelse af den samlede tilstand eller en forringelse af de enkelte kvalitetselementer.
Drikke- og grundvand	Råstofindvindingen sker på kanten af et OSD-område (Område med særlige drikkevandsinteresser). Tilladelsen skal derfor indeholde en grundvandsteknisk redegørelse og en vurdering af, at det ansøgte ikke udgør en væsentligt forøget risiko for drikkevand. I den gældende tilladelse er en omfattende redegørelse for dette, og den kan med fordel genbruges. Det blev her konkluderet, at der ikke er risiko for almene drikkevandsinteresser, og at det ansøgte ikke ville have konsekvenser for den private vandindvinder øst for. Da udvidelsen sker mod vest vil denne vurdering stadig være gældende. Virksomheden har også tilladelse til at aflede vand fra bruddet. Denne er givet uden tidsbegrænsning og kan dermed videreføres.
Fortidsminder, landskaber,	Fortidsmindebeskyttelseslinjer: Den brydning der skal ske i den nordlige del ligger indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjer, og vil derfor kræve dispensation fra §18 i naturbeskyttelsesloven. Jeg vurderer umiddelbart, at der kan gives dispensation med begrundelse i at det er brydning i et eksisterende brud, der har været der i mange år. Dvs at udsigten fra og indsigten til fortidsminderne og det kulturmiljø de er den del af ikke påvirkes væsentligt. Men der skal altså søges om dispensation. Fortidsminderne er helleristningssten, som er fundet og fredet indenfor nyere tid. De ligger i marken nord for bruddet. Landskab. Området ligger indenfor "Særligt værdifuldt landskab" og "større sammenhængende landskab" Ud fra oplysningerne her og de oplysninger du har givet mig efterfølgende har jeg vurderet den landskabelige påvirkning. Ud fra de oplysninger mener jeg ikke at det vil have afgørende betydning.

Hvem	Bemærkninger
	Dette begrundes i: • at det er et eksisterende brud, hvor driften fortsætter. Selve bruddets udtryk, som del af det omgivende landskab ændres ikke væsentligt. • At principperne i efterbehandlingsplanen ser hensigtsmæssige ud. • Der er mange år til den endelig efterbehandlingsplan skal udføres, og den kan tilpasses og detaljeres hensigtsmæssigt til den tid i forhold til den landskabelige påvirkning. Friluftsliv: Det er et område med stor rekreativ og turistmæssig værdi. Både selve bruddet (med især klatring) men også det omgivende landskab med mange stier og natur- og kulturseværdigheder. Du har efterfølgende oplyst at området ejes af Naturstyrelsen og at hidtidig rekreativ benyttelse og offentlighedens adgang ikke ændres. På den baggrund ses ikke at ske en negativ påvirkning af friluftslivet.
Natur	<u>Beskyttet natur i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3:</u> Bornholms Regionskommune besigtigede området den 11. april 2024. Der er ikke registreret § 3-beskyttet natur inden for det ansøgte brydningsområde. Nord for det ansøgte brydningsområde, i det eksisterende bruds laveste område, stod der vand, ligesom det også fremgår af luftfotos. Der stod en pumpe, som pumpede vand herfra. Zurface har fortalt, at pumpen sættes i gang hver uge, hvis der står vand, så det sikres, at området kan holdes tørt. Pumpes der ikke, vil der komme til at stå mere vand i bunden af bruddet. Denne 'sø' fremstod helt bar uden nogen form af plantevegetation, hvilket stemmer overens med, at den jævnligt pumpes tør. Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at der er tale om en midlertidig samling af vand, som løber til det laveste område i bruddet, og idet vandet jævnligt pumpes væk, er der ikke udviklet nogen tegn på en egentlig sø. Idet råstofindvindingen i området ikke er afsluttet, og idet der ikke har udviklet sig et naturligt plante- og dyreliv, er vandsamlingen ikke omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Idet den ligger uden for det ansøgte brydningsområde, vil der endvidere ikke ske nogen påvirkning af den i forbindelse med den ansøgte aktivitet. Syd for det ansøgte brydningsområde er en beskyttet sø og omkring denne er der registreret beskyttet mose. Det vand, der pumpes op fra bunden af bruddet, føres via en slange ned til den sydlige del af brydningsområdet, hvor det løber ned i et hul og ender i den beskyttede sø syd for området. Søen og mosens vurderes ikke at blive påvirket væsentligt af dette. Der vurderes ikke at ville ske nogen ændring af denne praksis i forbindelse med den ansøgte brydningstilladelse. Brydningsaktiviteten vil foregå i den nordvestlige del af ansøgningsområdet ca. 125 m nord for søen og mosens og vil således ikke påvirke disse. Det er derfor Bornholms Regionskommunes vurdering, at det ansøgte ikke medfører en væsentlig påvirkning på de § 3-beskyttede områder umiddelbart syd for stenbruddet. <u>Natura 2000:</u> Ansøgningsområdet er beliggende på grænsen til Natura 2000-område nr. 184 Hammeren og Slotslyngen og grænser op til dette mod vest og syd. Grænsen overlapper, så mindre dele af ansøgningsområdet mod vest og syd er beliggende i Natura 2000-området. Natura 2000-området udgøres af et habitatområde, som dækker hele Natura 2000-området samt et fuglebeskyttelsesområde, som kun

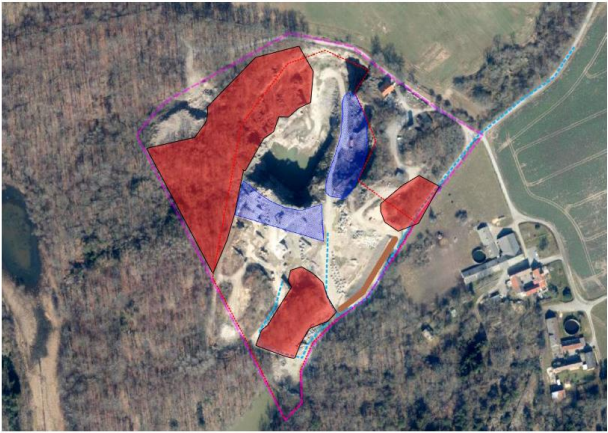
Hvem	Bemærkninger
	dækker en smal bræmme langs klippekysten i den vestlige del af området og dermed ikke arealet, som grænser op til og overlapper med ansøgningsområdet. På udpegningsgrundlaget for habitatområdet er en række naturtyper samt arten stor vandsalamander. På udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet er alene arten vandrefalk. På de arealer i Natura 2000-området, som overlapper med ansøgningsområdet, er der ikke kortlagt habitatnaturtyper eller levesteder for arter på udpegningsgrundlaget. Nærmeste kortlagte habitatnatur er et areal kortlagt som habitatnaturtypen egeblandskov, som er beliggende ca. 10 m fra ansøgningsområdets sydvestlige hjørne. Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at arealet med egeblandskov ikke påvirkes af den ansøgte brydning, da arealet ligger uden for ansøgningsområdet, og da arealet er højereliggende, hvorfor der ikke kan ske nogen tilstrømning med overfladevand fra ansøgningsområdet til arealet. Vandrefalk er i 2022 og 2023 registreret overflyvende over bruddet. Arten er også registreret mange andre steder i området Hammeren og Slotslyngen. Bornholms Regionskommune vurderer, at de stejle klippesider i bruddet, som er opstået på grund af tidligere brydning, potentielt kan udgøre et levested for vandrefalk. I takt med at brydningen skrider frem, vil der opstå flere stejle klippesider. Efterbehandlingsplanen sikrer, at der bevares stejle klippesider på flere sider. I dag er der aktivitet både i det eksisterende brud og på klippevæggene i den nordlige ende af det eksisterende brud, hvor der er et stort antal klatreruter, som er åbne for klatrere, og der er efter Bornholms Regionskommunes kendskab ikke ynglende vandrefalke i bruddet. De ansøgte brydningsaktiviteter i området er en fortsættelse af den hidtidige aktivitet med brydning i samme mængde som hidtil. Den ansøgte brydning vurderes derfor ikke at give anledning til øget forstyrrelse af eventuelle vandrefalke i området. Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at det ansøgte ikke medfører en væsentlig påvirkning af Natura 2000-området og de arter og naturtyper, som er på udpegningsgrundlaget for området. <u>Bilag IV-arter:</u> Bilag IV-arter er arter optaget på habitatdirektivets Bilag IV. Arterne er særligt strengt beskyttede. Bilag IV-arter, som forekommer på Bornholm, er bl.a. arter af flagermus, paddearterne løvfrø, springfrø, strandtudse, grønbroget tudse og stor vandsalamander, arter af vandkalve og guldsmede samt markfirben. Bornholms Regionskommune har gennemgået de tilgængelige databaser Naturbasen og Arter for registreringer af Bilag IV-arter i og omkring ansøgningsområdet. Træerne i ansøgningsområdet vurderes ikke at have en størrelse, som gør dem egnede som potentielle levesteder for flagermus, og der vurderes derfor ikke at være potentielle yngle- eller rasteområder for flagermus, som bliver påvirket af den ansøgte brydning. Bornholms Regionskommune har registreret markfirben i det eksisterende brud, og bygherre har derfor haft konsulenter til at udføre undersøgelser af markfirbens forekomst og udbredelse i området samt til at vurdere de forskellige dele af

Hvem	Bemærkninger
	områdets egnethed som yngle- og rasteområder. Bornholms Regionskommune har modtaget konsulentrapporten. Det fremgår af rapporten, at der er foretaget besigtigelser med henblik på at observere markfirben i midt-maj og primo-juni 2024. Tidspunkterne er i overensstemmelse med de tekniske anvisninger for overvågning af markfirben, og det fremgår, at vejrforholdene har været optimale. Der er suppleret med data fra en kommunal besigtigelse i primo maj 2024, hvor der blev registreret markfirben. Resultaterne fra besigtigelserne viser, at arten forekommer og yngler i den nordøstlige del af Moseløkken stenbrud, hvor der er registreret både voksne og unger, men arten er ikke registreret indenfor det ansøgte brydningsområde. Konsulenterne har på baggrund af observationerne af markfirben samt en vurdering af områdets karakter udpeget seks delområder i det eksisterende brud, som vurderes potentielt at udgøre yngle- eller rasteområder for markfirben. De seks delområder ligger i den nordøstlige del af bruddet alle uden for det ansøgte brydningsområde på nær ét område, som ligger i den østlige del af det ansøgte brydningsområde. Endvidere grænser flere af delområderne mod nord op til det ansøgte brydningsområde. Grundet den korte distance imellem områderne og gode spredningsmuligheder via sandede veje, vurderer konsulenterne, at der er tale om en enkelt bestand på tværs af områderne. Delområderne, som ligger nord for ansøgningsområdet, ligger i et tidligere brydningsområde, der er delvist tilvokset med vegetation, træer og buske. Det er i flere af disse delområder, at der er registreret markfirben. Alle disse levesteder forekommer på arealer med tidligere brydningsaktivitet, som har skabt betingelserne for, at arten kunne kolonisere efter indvinding ved at eksponere råjord og skabe soleksponerede skrånninger. Delområdet, som ligger inde i det ansøgte brydningsområde, er en støjvold, der er udformet som et højt dige, der løber fra sydvest til nordøst, på ca. 800 m². Diget er relativt stejlt og lavet af sand, grus og mindre sten, der tilbyder gode muligheder for solbadende individer af markfirben, da der er adgang både til morgen- og eftermiddagssol fra øst og vest. Delområdet ligger primært indenfor ansøgningsområdet. Der er også rastemuligheder i form af stenbunker i den nordlige del af diget og buskvækst, primært gyvel, i den sydlige del. Der blev ikke fundet markfirben ved besigtigelserne, men det vurderes at udgøre et potentielt rasteområde dog ikke yngleområde, da der mangler egnede æglægningssteder. Ansøgningsområdet er i store dele vegetationsløst og består af bare klippeflader og klippeblokke. I den sydlige ende af området er der nogle partier med træer. I den østlige del af ansøgningsområdet er den oven for omtalte støjvold. Det er konsulenterne samlede vurdering, at den ansøgte brydningsaktivitet ikke vil inddrage nogle ynglesteder, og idet støjvolden i den østlige del af ansøgningsområdet ikke ændres som følge af det ansøgte, vil der heller ikke blive inddraget nogen rasteområder. Brydningsaktiviteten vil grænse op til delområder nord for ansøgningsområdet, hvor markfirben er registreret. Der kan derfor potentielt være en risiko for forsætligt drab på individer, der måtte indvandre i ansøgningsområdet. Dette vurderes dog af konsulenterne som værende usandsynligt, eftersom brydningsområdet ikke er af

Hvem	Bemærkninger
	interesse for markfirben. Manglen på interesse skyldes blandt andet, at området mangler vegetation og gode rasteområder for markfirben. Det vurderes, at hvis markfirben vil bevæge sig mod støjvolden, som vurderes at være det eneste sted af interesse for markfirben i ansøgningsområdet, vil de sandsynligvis bevæge sig udenfor brydningsområdet i delområderne nord for ansøgningsområdet og herfra ind mod støjvolden. Dette underbygges af, at der ikke blev fundet nogle individer indenfor ansøgningsområdet, og der blev heller ikke fundet nogen i og omkring støjvolden. Det er på baggrund heraf konsulenternes samlede vurdering, at den økologiske funktionalitet for markfirben i bruddet ikke forringes som følge af det ansøgte. Det er derimod vurderet, at når områderne i den sydlige del af Moseløkken løbende er færdige med brydningsaktivitet, vil der være skabt betingelser for, at markfirben vil kunne kolonisere området, grundet eksponeret råjord og soleksponerede skråninger. Idet der ikke blev fundet nogle individer indenfor ansøgningsområdet, vurderes der ikke at være risiko for forsætligt drab på individer. Bornholms Regionskommune er enig i ovenstående vurdering. Kommunen vurderer, at undersøgelserne er foretaget inden for egnede undersøgelsestidspunkter, og at undersøgelserne tilsammen giver tilstrækkelig viden om markfirben i området, idet der er registreret både voksne og unger, og idet der også er foretaget en vurdering af områdets potentielle yngle- og rasteområder, som er indtegnet som delområder på kort. Bornholms Regionskommune er enig i, at den ansøgte aktivitet ikke vil berøre yngle- og rasteområder for markfirben. Den ansøgte brydning i ansøgningsområdet vil foregå i den nordvestlige del af ansøgningsområdet og vil ikke berøre støjvolden i den østlige del, som vurderes at være det eneste potentielt egnede yngle- eller rasteområde inden for ansøgningsområdet. Hermed vil det ansøgte ikke ødelægge eller beskadige yngle- og rasteområder for markfirben. I forhold til risikoen for forsætligt drab på eller forstyrrelse af markfirben, er Bornholms Regionskommune enig i vurderingen af, at det ansøgte brydningsområde ikke udgør en vandrerute for markfirben. Hele den nordlige del af ansøgningsområdet, som grænser op til de registrerede levesteder for markfirben, er vegetationsløst og består af bare klippeflader og klippeblokke som følge af den fortløbende brydningsaktivitet i området. Bornholms Regionskommune vurderer som konsulenterne, at området er uden interesse for markfirben, idet det mangler vegetation, og dermed ikke er interessant som forurageringsområde, og idet det mangler raste- og skjulesteder, hvorfor det er risikabelt for markfirben at opholde sig i området. Som konsulenterne vurderer, er det også Bornholms Regionskommunes vurdering, at markfirben vil sprede sig gennem områderne nord for ansøgningsområdet, hvor der er vegetation, og herfra eventuelt over til støjvolden. Denne ligger i kanten af brydningsområdet og bliver som beskrevet ikke påvirket af den ansøgte aktivitet. Den ansøgte aktivitet vurderes derfor ikke at medføre risiko for forsætligt drab på eller forstyrrelse af markfirben. Bornholms Regionskommune er enig i konsulenternes vurdering af, at når områderne i den sydlige del af Moseløkken er færdige med brydningsaktivitet, vil der være skabt betingelser for, at markfirben vil kunne kolonisere området, grundet eksponeret råjord og soleksponerede skråninger.

Hvem	Bemærkninger
	Det er på baggrund af ovenstående Bornholms Regionskommunes vurdering, at det ansøgte ikke medfører ødelæggelse eller beskadigelse af yngle- og rasteområder for eller forsætlig forstyrrelse eller drab på Bilag IV-arter. <u>Rødlistede arter</u> Der er i ansøgningsområdet registreret nogle rødlistede fuglearter. De ansøgte brydningsaktiviteter i området er en fortsættelse af den hidtidige aktivitet med brydning i samme mængde som hidtil. Den ansøgte brydning vurderes derfor ikke at give anledning til øget forstyrrelse af fugle i området. Der vil endvidere stadig være de elementer, som er i området i dag, i form af sø, klipper og mindre arealer med træer og krat. Digesvale er registreret som ynglende i området. Ifølge artsfredningsbekendtgørelsen må digesvalereder ikke ødelægges i perioden 1. april-31. august. <u>Sårbare vådområder:</u> Ansøgningsområdet er ikke beliggende inden for sårbare vådområder, og de ansøgte aktiviteter vurderes ikke at påvirke sårbare vandområder. <u>Skov:</u> Der er i ansøgningsområdet nogle mindre arealer med træer og krat. Den sydvestlige del af området er underlagt fredskovspligt. De ansøgte aktiviteter påvirker ikke arealer med træer inden for fredskovsarealet, men et åbent areal uden træer påvirkes. Ved brydning øst for søen fjernes træer på et mindre areal. Der vurderes ikke at være tale om en væsentlig påvirkning på skov. <u>Dige:</u> Der er nogle beskyttede diger langs kanten af ansøgningsområdet men ingen inde i området. Der vurderes derfor ikke at ske nogen påvirkning af beskyttede diger. <u>Naturparker og reservater med videre:</u> Virksomheden er ikke beliggende i et område, hvor der er kendte planer om etablering af naturpark, reservat eller lignende. <u>Naturområder med fastsatte miljøkvalitetsnormer:</u> Jeg formoder, at vandløbsmyndigheden svarer for sit angår vandområder med miljømål. Jeg vurderer, at virksomhedens aktiviteter ikke påvirker andre naturområder med fastsatte miljøkvalitetsnormer.
Affald	Generelt har jeg ikke noget at bemærke, dog vil jeg foreslå at der etableres en passende miljøstation, hvor farligt affald, eksempelvis spildolie, batterier og lignende kan opbevares indtil videre transport. Således sikres det, at der ikke sker en uhensigtsmæssig opbevaring af farligt affald med risiko for spild.
PLAN	PLAN har ingen bemærkninger. Begrundelse: Området er ikke lokalplanlagt, og projektet giver ikke anledning til lokalplanlægning eller ændring af kommuneplanen. PLAN vurderer, at projektet ikke påvirker kystlandskabet. Kystnærhedszonen giver således ikke anledning til planlægning.

Hvem	Bemærkninger
Vejmyndighed	Vejmyndigheden har ingen kommentarer til denne. Trafik og adgangsforhold er uændrede fra nuværende situation.
Museet	Bornholms Museum, har foretaget en arkivalisk kontrol i forbindelse med planer om erhvervsmæssig råstofindvinding på del af matr.nr. 1X Hammersholm, Allinge-Sandvig Jorde, Moseløkken 9, Allinge. Museet har i forbindelse med denne høring følgende bemærkninger: • Det omkringliggende område, der støder direkte op til stenbruddet, er allerede kendt for sine mange arkæologiske fund. Disse omfatter, men er ikke begrænset til: helleristninger, skåltegn, bopladsområde og fund af bronze genstand. • Det er museets overbevisende vurdering, at området som helhed er meget følsomt med hensyn til arkæologi. Dette er især tilfældet, da stenbrud og tilknyttede aktiviteter tidligere har forårsaget ødelæggelse af fortidsminder. • Med dette i tankerne har vi fremhævet de områder, der er særligt følsomme og skal undersøges nærmere, før stenbrydning eller tilknyttede aktiviteter finder sted her. Andre områder inden for det nuværende stenbrudsområde er ikke af særligt arkæologisk interesse, så længe brydningen finder sted som angivet i planen. Arkæologisk følsomme områder markeret med rødt.

6.2 MILJØVURDERINGSLOVEN

6.2.1 Screeningsafgørelsen

Projektet er opført på miljøvurderingslovens bilag 2, hvilket betyder, at Bornholms Regionskommune har foretaget en screening af projektet efter kapitel 8 i miljøvurderingsloven.

Bornholms Regionskommune har på baggrund af den gennemførte screening vurderet, at projektet ikke antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet, jf. lovens § 16. Der er derfor ikke krav om en miljøvurdering, og der skal derfor ikke udarbejdes en miljøkonsekvensrapport i forbindelse med ansøgningen om tilladelse til erhvervsmæssig indvinding af råstoffer på det ansøgte areal.

Bornholms Regionskommunes screeningsafgørelse inkl. vurdering fremgår af bilag 3.

Screeningsafgørelsen har været i høring ved berørte parter i perioden 19. marts til 16. april 2025. Der er ikke indkommet høringssvar i perioden.

Afgørelsen om, at der ikke er pligt til at udarbejde en miljøkonsekvensrapport (tidl. VVM-redegørelse), er meddelt den 19. marts 2025 i henhold til miljøvurderingslovens § 21. Klagefristen udløb den 16. april 2025.

Råstofindvindingstilladelsen med de stillede vilkår sikrer, at der ikke er nogen væsentlig miljøpåvirkning forbundet med indvindingen.

6.3 PARTSHØRING

Bornholms Regionskommune har foretaget en partshøring i medfør af forvaltningslovens § 19. I forbindelse med partshøringen har Bornholms Regionskommunes udkast til tilladelse samtidigt været i høring hos Bornholms Regionskommune om fastsættelse af vilkår om efterbehandling i medfør af råstoflovens § 10a.

Der er følgende myndigheder og parter i denne sag:

Navn	Grund til partsstatus	Berørt ejendoms adresse	Kontaktadresse
Bornholms Regionskommune	Berørt myndighed		nmf@brk.dk
Naturstyrelsen	Ejer, matr.nr. 1X Hammersholm, Allinge-Sandvig Jorder	Moseløkkevej 9, 3770 Allinge	nst@nst.dk
Zurface A/S	Indvinder	Prøvestenen B-vej 4 2300 København S	ter@zurface.dk
	Nabo	Moseløkkevej 5, 3770 Allinge	
	Nabo	Mosevej 21, 3770 Allinge	
Miljøstyrelsen	myndighed		mst@mst.dk
Bornholms Museum	myndighed		ark@bornholmsmuseum.dk
Naturstyrelsen	myndighed		nst@nst.dk
Fredskov – miljøstyrelsen	myndighed		linga@sgav.dk
Slots- og Kulturstyrelsen	myndighed		post@slks.dk
SKAT	myndighed		myndighed@skat.dk
Naturstyrelsen Bornholm	lokal forening		bon@nst.dk
Danmarks Naturfredningsforening Bornholm	lokal forening		bornholm@dn.dk
Dansk Ornitologisk Forening Bornholm	lokal forening		Bornholm@dof.dk
Dansk Botanisk Forening	lokal forening		nbu@snm.ku.dk
Friluftsrådet Bornholm	lokal forening		posttilkurt@gmail.com
Bornholms Energi og Forsyning	lokal forening		beof@beof.dk

Høringen er sendt til myndigheder og parter. Høringen forløb i perioden 19. marts til 16. april 2025 og der indkom følgende høringssvar Bornholms Regionskommunes vurdering af sagen.

Part	Bemærkninger	Bornholms Regionskommunes bemærkninger
Bornholms Museum	Vi skal kontaktes mindst 4 uger før afgrøning af nye områder, der ikke allerede er udgravet. Hvis vi skal medvirke, så skal INTET rømmes af uden at en arkæolog er tilstede. Så vi skal ikke først kontaktes bagefter.	Teksten i bilaget til screeningsafgørelsen er rettet så det beskriver vilkår 60 i tilladelsen korrekt og lever op til Bornholms Museums krav.
Nabo	Følgende bemærkninger: 1. <u>Udvidelse af produktionen</u> Udkastet foreslår at hæve produktionen fra 5.000 til 6.000 m³ granit. Der mangler begrundelse for udvidelsen, og det anbefales at fastholde den tidligere grænse på 5.000 m³. 2. <u>Driftstider</u> Der åbnes for mulighed for længere driftstider efter aftale med BRK, hvilket fraviger den tidligere tilladelse. Da Zurface A/S allerede har 57 driftstimer om ugen, bør de kunne planlægge indenfor dette. 3. <u>Støjgener</u> Tidligere skulle støjmålinger udføres ved klager. Nu er det kun efter BRKs vurdering. Det forringer naboernes beskyttelse, og det anbefales at genindsætte den gamle formulering. 4. <u>Beplantning</u> Kravet om at bevare beplantning syd for cykelstien er fjernet. Det anbefales at fastholde kravet, da beplantningen fungerer som	1. Regionskommunen skal alene tage stilling til at der er granit nok, i en god nok kvalitet, til at den ønskede mængde kan godkendes. Tidligere vurderinger af mængderne af Hammergranitten viser at der ikke er problemer med at øge indvindingen. 2. Der står i vilkåret, at der kun under helt særlige tilfælde kan aftales ændringer. Da en ændring af driftstider vil være en mærkbar påvirkning for naboer vil en sådan anmodning komme i høring hos naboerne, og der vil kunne planlægges i dialog med de berørte naboer. 3. Ordlyden af nuværende og forrige tilladelses vilkår giver begge den tilsynsførende myndighed berettigelse til at vurdere hvorvidt der skal laves målinger. Det betyder at vilkårets formål ikke har ændret sig i forhold til naboernes beskyttelse. Det vurderes derfor ikke nødvendigt med ændring af vilkår. 4. Da området syd for cykelstien ikke er en del af råstoftilladelsen, er det ikke noget der kan tages stilling til i råstoftilladelsen. Det er derimod ejer af matriklen der kan og skal

	støj- og udsynsdæmpende afskærmning.	tage stilling til sådanne ændringer. Det kan dog tilføjes at der er tale om fredskov som derfor altid skal være skov og at ændret arealanvendelse ikke må ske uden tilladelse fra Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø.
	5. <u>Lavfrekvent støj og infralyd</u> Den tidligere tilladelse indeholdt et afsnit med grænseværdier for lavfrekvent støj og infralyd, som er fjernet i det nuværende udkast. Der ses ikke at være nogen begrundelse for at fjerne kravet, som derfor foreslås bibeholdt.	5. Vi er enige i den betragtning, og der er derfor indskrevet vilkår om Lavfrekvent støj og infralyd i denne tilladelse. De er enslydende med tidligere tilladelse og er nummereret fra 13-17 i Drift-afsnittet.
	6. <u>Sprængninger</u> Ligeledes er de begrænsninger, der i den tidligere tilladelse var fastsat for sprængninger helt fjernet, således at der nu også er mulighed for sprængninger i weekenden og uden krav til journalisering, sikkerhed, varsling m.m. Det foreslås derfor, at den hidtidige formulering fastholdes.	6. Vi er enige i den betragtning, og der er derfor indskrevet vilkår om sprængninger i denne tilladelse. De er enslydende med tidligere tilladelse og er nummereret fra 18-20 i Drift-afsnittet.
	7. <u>Vibrationer</u> Endvidere er de krav til vibrationer, den hidtidige tilladelse indeholdt helt fjernet, hvilket også forekommer ubegrundet. Også her foreslås det, at de hidtidige bestemmelser fastholdes.	7. Vi er enige i den betragtning, og der er derfor indskrevet vilkår om vibrationer i denne tilladelse. De er enslydende med tidligere tilladelse og er nummereret fra 21-31 i Drift-afsnittet.
	8. <u>Støv</u> Udkastet fjerner muligheden for, at BRK kan kræve støvmålinger. Det anbefales at genindsætte tidligere formulering, så BRK fortsat kan pålægge målinger ved behov.	8. Vilkår 32 sikrer, at der ikke må være støvgener. Det er op til den tilsynsførende myndighed at stille krav for at sikre dette, og det vurderes derfor ikke nødvendigt at ændre ordlyden i det eksisterende vilkår, da vilkåret fortsat beskytter omkringliggende naboer.

	9. <u>Støjvolde og trafiksikkerhed</u> Zurface A/S har gentagne gange fjernet en vigtig støjvold, selvom den skulle forblive urørt. Det bør præciseres, at støjvolden skal blive liggende under hele indvindingen. Der er også uklarheder i udkastet om nye volde. Det foreslås at forlænge den eksisterende vold mod sydvest og flytte granitlageret bag den – for at øge sikkerheden og mindske støj ved cykelstien. 10. <u>Efterbehandling</u> Tidligere krav om at holde vejen nordøst for bruddet stabil er fjernet. BRK bør sikre, at krav til den østlige vejs tilstand fremgår, da tung trafik allerede har skadet området. Der er en generel bekymring om hvorvidt Zurface A/S kan gennemføre deres indvinding uden at bryde de vilkår der er i tilladelsen.	9. Støjvolden skal opretholdes som den ses før opstart af ny tilladelse jf. vilkår 12. Der må ikke ændres på den hverken via tilførsel eller fjernelse af materialer. Dette er både af hensyn til naboer og bilag 4 arter. En forlængelse af volden vil spærre for den primære kørselsvej, og øge trafikken langs cykelstien, hvilket ikke vurderes som en god løsning. Placeringen af lager er udelukkende op til indvinder, da de har råderetten over området i samarbejde med matrikelejer. 10. Vejen nordøst for bruddet ligger uden for det ansøgte område og skal derfor vedligeholdes af matrikelejer. Den østlige vej skal ligeledes vedligeholdes af matrikelejer når brydningen ophører. Det er dog indvinder der vedligeholder vejene så længe de arbejder i bruddet. Vi har som regionskommune ikke nogen grund til at tro at vilkårene i tilladelsen ikke bliver overholdt, og har ikke anden juridisk grund til ikke at tildele tilladelse til Zurface A/S.

6.4 LOVGRUNDLAG

En råstoftilladelse skal, jf. råstoflovens § 10, stk. 1, indeholde vilkår om virksomhedens drift og om efterbehandling af arealet med henblik på at begrænse miljømæssige gener og forebygge forurening af grundvandet og jorden.

Tilladelsen kan, jf. råstoflovens § 10, stk. 2, indeholde vilkår om at råstofferne skal oparbejdes bedst muligt i forhold til deres kvalitet eller skal anvendes til bestemte formål. Jf. råstoflovens § 10, stk. 3 kan regionsrådet fastsætte yderligere vilkår for at varetage de hensyn, der er nævnt i lovens § 3.

7 GENNEMGANG AF HENSYN OG VURDERINGER

7.1 HABITATBEKENDTGØRELSEN

Før der meddeles tilladelse efter råstofloven, skal der ifølge habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 1 foretages en vurdering af, om det ansøgte i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. I så fald skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn

til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområde, kan der ikke meddeles dispensation til det ansøgte.

Der kan endvidere ikke meddeles tilladelse efter råstofloven, hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyre- og plantearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV, jf. habitatbekendtgørelsens § 10.

Vurdering efter § 6 i habitatbekendtgørelsen (Natura 2000-områder):

Ansøgningsområdet er beliggende på grænsen til Natura 2000-område nr. 184 Hammeren og Slotslyngen og omkranses af Natura 2000-området på tre sider. Grænsen overlapper, så mindre dele af ansøgningsområdet mod vest og syd er beliggende i Natura 2000-området. Natura 2000-området udgøres af et habitatområde, som dækker hele Natura 2000-området samt et fuglebeskyttelsesområde, som kun dækker en smal bræmme langs klippekysten i den vestlige del af området og dermed ikke arealet, som grænser op til og overlapper med ansøgningsområdet. På udpegningsgrundlaget for habitatområdet er en række naturtyper samt arten stor vandsalamander. På udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet er alene arten vandrefalk.

På de arealer i Natura 2000-området, som overlapper med ansøgningsområdet, er der ikke kortlagt habitatnaturtyper eller levesteder for arter på udpegningsgrundlaget. Nærmeste kortlagte habitatnatur er et areal kortlagt som habitatnaturtypen egeblandskov, som er beliggende ca. 10 m fra ansøgningsområdets sydvestlige hjørne. Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at arealet med egeblandskov ikke påvirkes af den ansøgte brydning, da arealet ligger uden for ansøgningsområdet, og da arealet er højereliggende, hvorfor der ikke kan ske nogen tilstrømning med overfladevand fra ansøgningsområdet til arealet.

Nærmeste kortlagte mulige levested for stor vandsalamander er en sø beliggende ca. 240 m sydvest for ansøgningsområdet. Søen vurderes ikke at blive påvirket af den ansøgte brydning, da søen ligger uden for ansøgningsområdet, og da strømningsvejene fra ansøgningsområdet ikke går til eller gennem søen, hvorfor der ikke kan ske nogen tilstrømning med overfladevand fra ansøgningsområdet til søen. Søen, som grænser op til det sydlige hjørne af ansøgningsområdet, er ikke kortlagt som et levested for stor vandsalamander.

Bornholms Regionskommune har gennemgået de tilgængelige databaser Naturbasen, Danmarks Naturdata og Arter for registreringer af stor vandsalamander og vandrefalk i og omkring ansøgningsområdet. Der er i naturbasen en registrering af stor vandsalamander fra 2015 ved et hus beliggende ca. 70 m sydøst for ansøgningsområdet. Herudover er den nærmeste registrering af stor vandsalamander ca. 550 m nordvest for ansøgningsområdet. Der er ikke registreret stor vandsalamander i søen i brydningsområdet og heller ikke i søen beliggende umiddelbart syd for brydningsområdet.

Stor vandsalamander yngler i søer og har rasteområde på land typisk i arealer med skov. Stor vandsalamander er ikke registreret i ansøgningsområdet. Bornholms Regionskommune har besigtiget den sø, som midlertidigt opstår i bunden af bruddet. Som det er beskrevet tidligere, fremstod denne 'sø' helt bar uden nogen form af plantevegetation, og den pumpes jævnligt

tør. Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at 'søen' ikke udgør et egnet levested for stor vandsalamander.

Vandrefalk er i 2022 og 2023 registreret overflyvende over ansøgningsområdet. Arten er også registreret mange andre steder i området Hammeren og Slotslyngen. Bornholms Regionskommune vurderer, at de stejle klippesider i bruddet, som er opstået på grund af tidligere brydning, potentielt kan udgøre et levested for vandrefalk. I takt med at brydningen skrider frem, vil der opstå flere stejle klippesider. Efterbehandlingsplanen sikrer, at der bevares stejle klippesider på flere sider af søen. I dag er der aktivitet både i bruddet og på klippevæggene, hvor der er et stort antal klatreruter, som er åbne for klatrere, og der er efter Bornholms Regionskommunes kendskab ikke ynglende vandrefalke i bruddet. De ansøgte brydningsaktiviteter i området er en fortsættelse af den hidtidige aktivitet med brydning i samme mængde som hidtil. Den ansøgte brydning vurderes derfor ikke at give anledning til øget forstyrrelse af eventuelle vandrefalke i området.

Bornholms Regionskommune vurderer, at projektet ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke Natura 2000-området væsentligt, og at der derfor ikke skal udarbejdes en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkning på Natura 2000-området.

Vurdering efter § 10 i habitatbekendtgørelsen (bilag IV-arter):

Bilag IV-arter er arter optaget på habitatdirektivets Bilag IV. Arterne er særligt strengt beskyttede. Bilag IV-arter, som forekommer på Bornholm, er bl.a. arter af flagermus, paddearterne løvfrø, springfrø, strandtudse, grønbroget tudse og stor vandsalamander, arter af vandkalve og guldsmede samt markfirben.

Bornholms Regionskommune har gennemgået de tilgængelige databaser Naturbasen og Arter for registreringer af Bilag IV-arter i og omkring ansøgningsområdet.

Træerne i ansøgningsområdet vurderes ikke at have en størrelse, som gør dem egnede som potentielle levesteder for flagermus, og der vurderes derfor ikke at være potentielle yngle- eller rasteområder for flagermus, som bliver påvirket af den ansøgte brydning.

Bornholms Regionskommune har registreret markfirben i det eksisterende brud, og bygherre har derfor haft konsulenter til at udføre undersøgelser af markfirbens forekomst og udbredelse i området samt til at vurdere de forskellige dele af områdets egnethed som yngle- og rasteområder. Bornholms Regionskommune har modtaget konsulentrapporten.

Det fremgår af rapporten, at der er foretaget besigtigelser med henblik på at observere markfirben i midt-maj og primo-juni 2024. Tidspunkterne er i overensstemmelse med de tekniske anvisninger for overvågning af markfirben, og det fremgår, at vejrforholdene har været optimale. Der er suppleret med data fra en kommunal besigtigelse i primo maj 2024, hvor der blev registreret markfirben. Resultaterne fra besigtigelserne viser, at arten forekommer og yngler i den nordøstlige del af Moseløkken stenbrud, hvor der er registreret både voksne og unger, men arten er ikke registreret indenfor det ansøgte brydningsområde. Konsulenterne har på baggrund af observationerne af markfirben samt en vurdering af områdets karakter udpeget seks delområder i det eksisterende brud, som vurderes potentielt at udgøre yngle- eller rasteområder for markfirben. De seks delområder ligger i den nordøstlige del af bruddet alle uden for det ansøgte brydningsområde på nær ét område, som

ligger i den østlige del af det ansøgte brydningsområde. Endvidere grænser flere af delområderne mod nord op til det ansøgte brydningsområde. Grundet den korte distance imellem områderne og gode spredningsmuligheder via sandede veje, vurderer konsulenterne, at der er tale om en enkelt bestand på tværs af områderne.

Delområderne, som ligger nord for ansøgningsområdet, ligger i et tidligere brydningsområde, der er delvist tilvokset med vegetation, træer og buske. Det er i flere af disse delområder, at der er registreret markfirben. Alle disse levesteder forekommer på arealer med tidligere brydningsaktivitet, som har skabt betingelserne for, at arten kunne kolonisere efter indvinding ved at eksponere råjord og skabe soleksponerede skrånninger.

Delområdet, som ligger inde i det ansøgte brydningsområde, er en støjvold, der er udformet som et højt dige, der løber fra sydvest til nordøst, på ca. 800 m². Diget er relativt stejlt og lavet af sand, grus og mindre sten, der tilbyder gode muligheder for solbadende individer af markfirben, da der er adgang både til morgen- og eftermiddagssol fra øst og vest. Delområdet ligger primært indenfor ansøgningsområdet. Der er også rastemuligheder i form af stenbunker i den nordlige del af diget og buskvækst, primært gyvel, i den sydlige del. Der blev ikke fundet markfirben ved besigtigelserne, men det vurderes at udgøre et potentielt rasteområde dog ikke yngleområde, da der mangler egnede æglægningssteder.

Ansøgningsområdet er i store dele vegetationsløst og består af bare klippeflader og klippeblokke. I den sydlige ende af området er der nogle partier med træer. I den østlige del af ansøgningsområdet er den oven for omtalte støjvold.

Det er konsulenterne samlede vurdering, at den ansøgte brydningsaktivitet ikke vil inddrage nogle ynglesteder, og idet støjvolden i den østlige del af ansøgningsområdet ikke ændres som følge af det ansøgte, vil der heller ikke blive inddraget nogen rasteområder.

Brydningsaktiviteten vil grænse op til delområder nord for ansøgningsområdet, hvor markfirben er registreret. Der kan derfor potentielt være en risiko for forsætligt drab på individer, der måtte indvandre i ansøgningsområdet. Dette vurderes dog af konsulenterne som værende usandsynligt, eftersom brydningsområdet ikke er af interesse for markfirben. Manglen på interesse skyldes blandt andet, at området mangler vegetation og gode rasteområder for markfirben. Det vurderes, at hvis markfirben vil bevæge sig mod støjvolden, som vurderes at være det eneste sted af interesse for markfirben i ansøgningsområdet, vil de sandsynligvis bevæge sig udenfor brydningsområdet i delområderne nord for ansøgningsområdet og herfra ind mod støjvolden. Dette underbygges af, at der ikke blev fundet nogle individer indenfor ansøgningsområdet, og der blev heller ikke fundet nogen i og omkring støjvolden.

Det er på baggrund heraf konsulenternes samlede vurdering, at den økologiske funktionalitet for markfirben i bruddet ikke forringes som følge af det ansøgte. Det er derimod vurderet, at når områderne i den sydlige del af Moseløkken løbende er færdige med brydningsaktivitet, vil der være skabt betingelser for, at markfirben vil kunne kolonisere området, grundet eksponeret råjord og soleksponerede skrånninger. Idet der ikke blev fundet nogle individer indenfor ansøgningsområdet, vurderes der ikke at være risiko for forsætligt drab på individer.

Bornholms Regionskommune er enig i ovenstående vurdering. Kommunen vurderer, at undersøgelserne er foretaget inden for egnede undersøgelsestidspunkter, og at

undersøgelserne tilsammen giver tilstrækkelig viden om markfirben i området, idet der er registreret både voksne og unger, og idet der også er foretaget en vurdering af områdets potentielle yngle- og rasteområder, som er indtegnet som delområder på kort. Bornholms Regionskommune er enig i, at den ansøgte aktivitet ikke vil berøre yngle- og rasteområder for markfirben. Den ansøgte brydning i ansøgningsområdet vil foregå i den nordvestlige del af ansøgningsområdet og vil ikke berøre støjvolden i den østlige del, som vurderes at være det eneste potentielt egnede yngle- eller rasteområde inden for ansøgningsområdet. Hermed vil det ansøgte ikke ødelægge eller beskadige yngle- og rasteområder for markfirben.

I forhold til risikoen for forsætligt drab på eller forstyrrelse af markfirben, er Bornholms Regionskommune enig i vurderingen af, at det ansøgte brydningsområde ikke udgør en vandrerute for markfirben. Hele den nordlige del af ansøgningsområdet, som grænser op til de registrerede levesteder for markfirben, er vegetationsløst og består af bare klippeflader og klippeblokke som følge af den fortløbende brydningsaktivitet i området. Bornholms Regionskommune vurderer som konsulenterne, at området er uden interesse for markfirben, idet det mangler vegetation, og dermed ikke er interessant som forurageringsområde, og idet det mangler raste- og skjulesteder, hvorfor det er risikabelt for markfirben at opholde sig i området. Som konsulenterne vurderer, er det også Bornholms Regionskommunes vurdering, at markfirben vil sprede sig gennem områderne nord for ansøgningsområdet, hvor der er vegetation, og herfra eventuelt over til støjvolden. Denne ligger i kanten af brydningsområdet og bliver som beskrevet ikke påvirket af den ansøgte aktivitet. Den ansøgte aktivitet vurderes derfor ikke at medføre risiko for forsætligt drab på eller forstyrrelse af markfirben.

Bornholms Regionskommune er enig i konsulenternes vurdering af, at når områderne i den sydlige del af Moseløkken er færdige med brydningsaktivitet, vil der være skabt betingelser for, at markfirben vil kunne kolonisere området, grundet eksponeret råjord og soleksponerede skråninger.

Det er på baggrund af ovenstående Bornholms Regionskommunes vurdering, at det ansøgte ikke medfører ødelæggelse eller beskadigelse af yngle- og rasteområder for eller forsætlig forstyrrelse eller drab på Bilag IV-arter.

Samlet vurdering af forholdet til bekendtgørelsen:

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at projektet ikke i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke arter eller habitatområder væsentligt. Det ansøgte vil ikke ødelægge eller beskadige leve- eller voksesteder for de arter, der indgår i et udpegningsgrundlag. Det ansøgte vil endvidere efter Bornholms Regionskommunes vurdering ikke medføre beskadigelse/ødelæggelse af yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV og ikke ødelægge plantearter, som er optaget i bilaget.

7.2 BORNHOLMS REGIONSKOMMUNES VURDERING AF PROJEKTET I FORHOLD TIL RÅSTOFPLANEN

Det ansøgte indvindingsområde ligger inden for graveområde 2.2. Der er i Råstofplan 2016 hvor området blev udlagt, ingen konkrete forudsætninger for udlægget af graveområdet.

Regionen vurderer, at indvindingen og den planlagte efterbehandling ikke er i strid med råstofplanen.

7.3 BORNHOLMS REGIONSKOMMUNES VURDERING I FORHOLD TIL KOMMUNE- OG LOKALPLAN

Det ansøgte område er ikke omfattet af kommune- eller lokalplan. Bornholms Regionskommune vurderer derfor, at området ikke er belagt med kommunale plan-restriktioner, der hindrer råstofgravning.

7.4 BORNHOLMS REGIONSKOMMUNES VURDERING AF PROJEKTET I FORHOLD TIL GRUNDVANDSFORHOLD

Det ansøgte areal ligger på kanten af område med særlige drikkevandsinteresser. Der er derfor lavet en grundvandsteknisk redegørelse. Denne kan læses i tilladelsen i bilag 4.

Bornholms Regionskommune har stillet vilkår for opbevaring af brændstof, tankning, affaldshåndtering samt håndtering af evt. oliespild, og vurderer dermed at risikoen for forurening af grundvandet er minimal. Der gælder et generelt forbud om, at der ikke må tilføres jord til aktive eller ikke-aktive råstofbryde, jf. § 52 i jordforureningsloven.

Bornholms Regionskommune vurderer, at indvindingen af råstoffer, når de stillede vilkår overholdes, ikke vil påvirke grundvandet negativt hverken kvantitativt eller kvalitativt.

7.5 BORNHOLMS REGIONSKOMMUNES VURDERING I FORHOLD TIL NATURBESKYTTELSE OG LANDSKAB

7.5.1 § 3-områder:

Det ansøgte areal indeholder ikke beskyttede naturområder. Bornholms Regionskommune vurderer på den baggrund, at der ikke er behov for at træffe særlige foranstaltninger i forhold til naturbeskyttelse.

7.5.2 Skov inkl. fredskov:

Styrelsen for grøn arealomlægning og vandmiljø har meddelt dispensation efter skovloven til brydning af granit. Dispensationen og grundlaget for denne kan ses i bilag 4.

7.6 BORNHOLMS REGIONSKOMMUNES VURDERING AF DE MILJØMÆSSIGE FORHOLD

Støj:

Ved fastsættelse af vilkår for støj i råstofbryde, er der praksis for at henhøre beboelser i landområder tæt ved råstofbryde til områdetype 3 - *Blandet bolig- og erhvervsbebyggelse, centerområder* i Miljøstyrelsens støjvejledning. De fastsatte støjvilkår fremgår af afsnittet om driftsvilkår.

Det vurderes, at Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser kan overholdes med de fastsatte vilkår om aktiviteter og støjdæmpning bortset fra i kortere perioder igennem anlægsfasen, hvorfor der særskilt er stillet vilkår om dette. Det vurderes, at der ikke er behov for at begrænse tidsrum eller sætte højere grænseværdier.

Bornholms Regionskommune vurderer samlet, at der er truffet tilstrækkelige vilkår til at sikre, at de vejledende støjgrænser kan overholdes.

Støv:

Bornholms Regionskommune har fastsat vilkår til nedbringelse af evt. støvgener. Bornholms Regionskommune vurderer, at de stillede vilkår vedrørende støv er tilstrækkelige til at sikre, at råstofindvindingen ikke medfører støvgener hos naboer omkring det ansøgte brydeområde. Samtidigt kan virksomhedens drift opretholdes inden for projektarealet uden væsentligt bebyrdende tiltag.

Trafikbelastning:

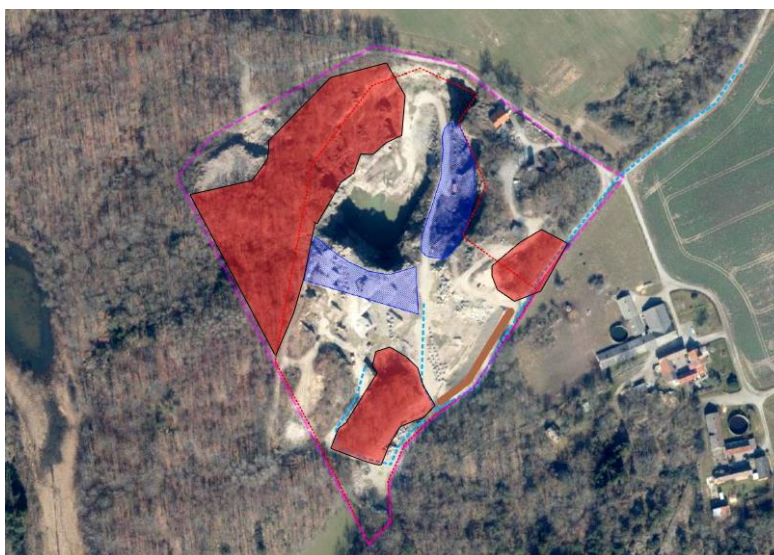
Adgangen til bruddet vil ske fra Moseløkkevej. Det er Bornholms Regionskommune, der som vejmyndighed vurderer de trafikale forhold.

I miljøscreeningen vurderes det, at den ændrede trafikbelastning ikke vil give væsentlige gener for nærmeste omboende.

7.7 KULTURARV OG ANDRE BESKYTTELSER

Bornholms Museum har vurderet at der er flere steder indenfor tilladelses areal som kunne indehold fortidsminder. Bornholms Regionskommune vurderer dog at disse områder ikke ligger inden for selve brydningsområdet og heller ikke oplagspladsen. For at sikre at disse områder ikke ødelægges, stilles der vilkår om at museet skal gennemgå de to interesseområder hvis Zurface A/S begynder at benytte dem.

Bornholms Regionskommune vurderer, at råstoftilladelsen med de stillede vilkår sikrer, at fredninger, fortidsminder og beskyttelseslinjer ikke påvirkes.

De røde markeringer er arkæologisk følsomme, og de blå er det aktuelle brydningsområde.

7.8 BORNHOLMS REGIONSKOMMUNES VURDERING AF PROJEKTET I FORHOLD TIL VANDPLANLÆGNING

Regionsrådet skal ved administration af lov om vandplanlægning forebygge forringelse af tilstanden for overfladevandområder og grundvandsforekomster og sikre, at opfyldelse af miljømålene ikke forhindres.

I henhold til bekendtgørelse nr. 797 af 13/06/2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter § 8 skal der, før der meddeles tilladelse efter råstoflovens § 7, foretages en vurdering af, om det ansøgte kan medføre påvirkning af tilstanden og mulighed for mål opfyldelse i berørte målsatte søer, vandløb, kystvande og grundvandsforekomster.

Ifølge kommunens kortbilag er der hverken registreret åbne eller rørlagte vandløb indenfor projektområdet. Der er heller ikke registreret dræn. Der er en enkeltmands sø registreret

indenfor projektområdet. De naturlige strømningsveje indikerer, at vandet strømmer gennem området fra nord mod syd. Vandet ledes udenom søen mod den nærmeste recipient, en sø, som ligger ca. 80 m syd for projektområdets nedre afgrænsning. Søen afvander til et vandløb, der afvander mod vest. Den udvidede erhvervsmæssige råstofindvinding, som foregår i dybden og videre mod vest indenfor tilladelsens rammer, vurderes ikke at påvirke nedstrøms vandløb.

Påvirkning af nedstrøms målsatte vandområde

Projektområdet leder hverken til et målsat vandløb eller en målsat sø. Den nærmeste målsatte recipient er kystvandet, som er ca. 1,4 km vest for projektområdet.

Den kystnære del af Østersøen er målsat til god økologisk tilstand og god kemisk tilstand. Ifølge MiljøGIS vandområdeplaner 2021-2027 er den samlede økologiske tilstand ringe i den kystnære del af Østersøen. Det kan henføres til den økologiske tilstand for fytoplankton og ålegræs/vandaks, som er registreret som ringe. Den økologiske tilstand for bunddyr er god. Tilstanden for nationalt specifikke stoffer er god. Her ses rapporten fra Novanas overvågningsprogram, som beskriver den økologiske tilstand og den kemiske tilstand.

Vurdering

I ansøgningen fremgår det, at der ikke udledes spildevand, men bortledes regnvand fra en sø i bunden af bruddet og der søges om fortsættelse af gældende tilladelse hertil, samt på samme vilkår som hidtil. Det fremgår desuden, at der alene anvendes vand til støvbekæmpelse. Vandet suges fra regnvandssø med dykpumpe.

Vandløbsmyndigheden kender ikke til de vilkår som er opstillet i forbindelse med tilladelsen.

Da projektet antages at bevirke en øget bortledning af regnvand fra søen, som kan påvirke nedstrøms recipienter skal det sikres, at støvet når at sedimentere før vandet pumpes videre. Såfremt ovenstående efterleves, vurderer vandløbsmyndigheden at projektet ikke vil have en væsentlig indvirkning på nedstrøms målsatte recipient og overfladevand generelt. Det vurderes samlet set for kystvandet, at projektet hverken vil forhindre målopfyldelse eller bevirke en forringelse af den samlede tilstand eller en forringelse af de enkelte kvalitetslementer.

7.9 BORNHOLMS REGIONSKOMMUNES VURDERING AF BRYDE- OG EFTERBEHANDLINGSPLANEN

Formålet med brydeplanen og efterbehandlingsplanen er, at naboer og andre i området berøres mindst muligt, og at det åbne brydefelts påvirkning af fx den landskabelige oplevelse under indvindingen begrænses mest muligt. Derudover er det formålet at få en optimal og

hensigtsmæssig udnyttelse af ressourcen, samt at der tages de nødvendige landskabelige samt natur- og miljømæssige hensyn.

Via brydeplanen og efterbehandlingsplanen vil Bornholms Regionskommune sikre, at det åbne brydefelt begrænses mest muligt såvel arealmæssigt som tidsmæssigt. Derudover vil Bornholms Regionskommune med sine almindelige tilsyn med indvindingen være opmærksom på, om brydeplanen følges, eller om der er behov for justeringer.

Bryde- og efterbehandlingsplanerne er vedlagt som bilag 2. Af planerne fremgår det at området skal efterbehandles til natur- og rekreative områder, hvor de stejle klippevægge så vidt muligt bliver bevaret.

Planerne har jf. råstoflovens § 10a været i høring hos Bornholms Regionskommune, som har bemærket at den lever op til de krav og overvejelser der er diskuteret med indvinder.

Bornholms Regionskommune har foretaget en hensynsafvejning efter råstofloven og stillet de relevante vilkår, der sikrer, at efterbehandlingen varetager de interesser, der skal tages i henhold til råstoflovens § 3. Vilkårene er stillet jf. lovens § 10. Det har været vigtigt at skabe et område hvor klipperne står frem i den nordlige ende af bruddet og skabe områder hvor plante -og dyreliv frit kan udvikles. Derudover vil der blive skabt terrasser hvor besøgende har mulighed for at opleve bruddet fra.

7.10 HENSYNET TIL RÅSTOFRESSOURCENS UDNYTTELSE

Ressourcens størrelse:

Der er søgt om råstofindvinding på ca. 2,1 ha stort areal. Den ansøgte brydedybde er ca. 65 meter under terræn, og ned til kote 30 meter. Terræn ligger i kote 85-80 meter. Der forventes en forekomst af muld på ca. 0,3 meter. Der kan forventes en samlet ressource på ca. 750.000-800.000 m³.

Ressourcens kvalitet:

Kvaliteten af ressourcen i Moseløkken er god og kan bruges til bordplade, pullerter, trapper og fliser, samt ros til kystsikring.

7.11 BORNHOLMS REGIONSKOMMUNES SAMLEDE VURDERING

Bornholms Regionskommune har foretaget en afvejning af de hensyn, der er oplistet i råstoflovens § 3 og vurderer samlet, at det ansøgte under overholdelse af de vilkår, der er fastsat i tilladelsen kan gennemføres uden væsentlige gener eller miljømæssige konsekvenser for mennesker, natur og omgivelserne. Bornholms Regionskommune vurderer endvidere, at indvindingen ikke er i strid med de planmæssige interesser, der gælder for området.

På den baggrund vurderer Bornholms Regionskommune, at der kan meddeles tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding.

8 KLAGEVEJLEDNING OG UNDERRETNING

8.1 KLAGEVEJLEDNING

Bornholms Regionskommunes afgørelse om tilladelse til råstofindvinding inkl. vurdering efter habitatbekendtgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klageberettigede er: Adressaten for afgørelsen, offentlige myndigheder, en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker, lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen, landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser og enhver med individuel væsentlig interesse i afgørelsen.

Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet skal indsendes elektronisk via klageportalen, som man finder et link til på forsiden af [Nævnenes Hus](#), hvor man logger ind med f.eks. MIT-ID.

Klagen videresendes gennem klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i klageportalen.

For behandling af klagen skal der betales et gebyr. Privatpersoner skal betale et gebyr på 900 kr. Virksomheder og organisationer skal betale et gebyr på 1.800 kr. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen. Gebyret tilbagebetales, hvis klager får helt eller delvis medhold i klagen.

En evt. klage skal være tilgængelig for Bornholms Regionskommune i klageportalen senest den 26. maj kl. 23.59.

Ansøger får besked, hvis der klages over afgørelsen.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.

Klage i henhold til råstofloven har opsættende virkning, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal dette jf. råstoflovens § 43 ske inden 6 måneder fra offentliggørelsen af afgørelsen.

8.2 UNDERRETNING OM AFGØRELSEN

De nedenfor nævnte er orienteret særskilt om afgørelsen.

8.2.1 Myndigheder

mst@mst.dk

Kommunen – overfladevand, grundvand, beskyttet natur

Museet – ark@bornholmsmuseum.dk

Fredskov – fredskov@sgav.dk

Naturstyrelsen, nst@nst.dk

Slots- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk

SKAT, myndighed@skat.dk

8.2.2 Parter (til de samme som der er sendt partshøring til)

Matrikel ejere

Indvinder

Naboer inden for 300 m. fra det ansøgte område.

8.2.3 Foreninger og organisationer (klageberettigede)

Naturstyrelsen Bornholm bon@nst.dk

Danmarks Naturfredningsforening Bornholm bornholm@dn.dk

Dansk Ornitologisk Forening Bornholm Bornholm@dof.dk

Dansk Botanisk Forening nbu@snm.ku.dk

Friluftsrådet Bornholm posttilkurt@gmail.com

Bornholms Energi og Forsyning beof@beof.dk

Med venlig hilsen
Rikke Jørgensen
Geolog ved Center for Miljø, Plan og Kultur

9 BILAG

Følgende bilag er vedlagt tilladelsen:

1. Oversigtskort 1:2.000
2. Graveplan og Efterbehandlingsplan
3. Screeningsafgørelse inkl. VVM-skema
4. Tilladelse til afledning af vand fra Moseløkken Granitbrud til recipient
5. Tilladelse til oppumpning af vand fra råstofgrav
6. Dispensation efter skovloven til stenbrydning
7. Udtalelse fra museet

9.1 OVERSIGTSKORT 1:2000

9.2 BRYDEPLAN OG EFTERBEHANDLINGSPLAN

9.2.1 Brydeplan

År: 1-2

År: 2-10

- Brydning år 2-10_16-04-2025
- Brydning år 1-2_16-04-2025
- Adgangsvej
- Nyt ansøgningsareal 2025

Arealet er blevet afstemt efter tidligere aftale mellem Naturstyrelsen / SGAV og Zurface.

År 1-2: Området brydes ned til kote cirka 70 (DVR90) fra nuværende kote som svarer til cirka 85 på det højeste sted.

År 3-10: Området brydes ned til et plateau i cirka kote 50 (DVR90).

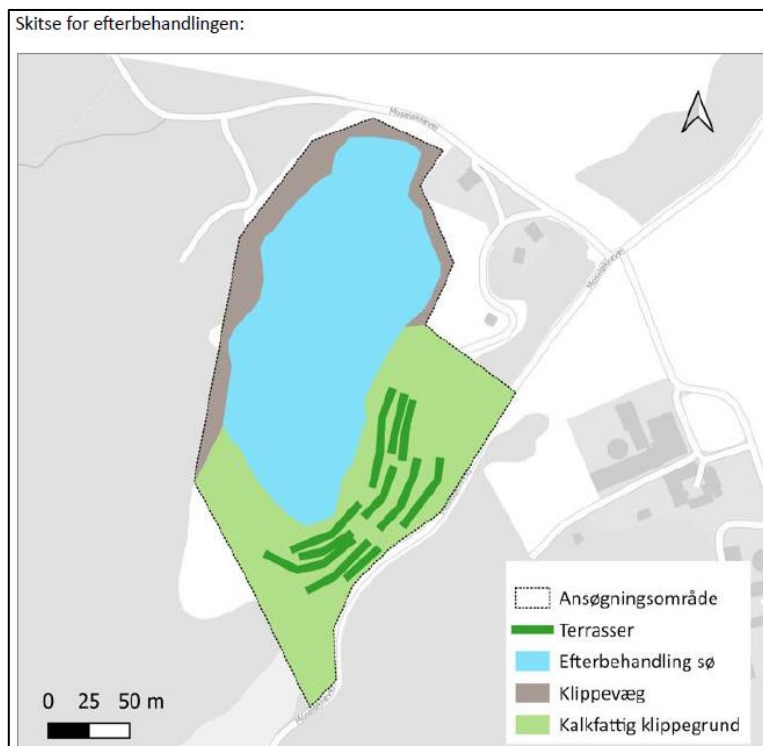
9.2.2 Efterbehandlingsplan

Moseløkken Stenbrud har eksisteret siden 1870'erne. Der er ikke en egentlig slutdato for indvindingen, da råstoftilladelser meddeles for 10 år hvorefter der skal søges på ny. Efterbehandlingsplanen beskriver således de forhold som skal herske når brydningen af granit engang ophører helt, og udgør en retningslinje for hvordan brydningen skal foregå.

Beskrivelse nedenfor er baseret på den efterbehandlingsplan der er vedtaget i forbindelse med den gældende tilladelse, i en mere skitseret version for samtidig at gøre opmærksom på, at faktiske brydningsmæssige forhold kan ændre sig undervejs i brydningen, ligesom der har været behov for enkelte præciseringer. Såfremt den skitserede efterbehandlingsplan vurderes at blive væsentlig ændret pga. brydningsforholdene kontaktes Bornholms Regionskommune og Naturstyrelsen Bornholm for i samarbejde at se på mulige alternativer.

Overordnet skal området efterbehandles til natur- og rekreativt område. Landskabeligt og geologisk værdifulde klippevægge vil så vidt muligt blive bevaret synlige.

Der vil blive en sø i en stor del af bruddet, omkranset af hovedsagelig stejle klippesider mod nord og vest. Vandspejlet i søen forventes at komme til at befinde sig i kote ca. 55 m. De flader som efterlades over grundvandsspejl vil blive efterladt uden påkørsel af jord eller muld og udgøre et område hvor der vil være en naturlig indvandring af plante-og dyreliv fra omkringliggende område og hvor naturtypen indlandsklippe har potentiale til at udvikles.

Ved efterbehandlingen vil der i den sydlige- sydøstlige del blive etableret terrasser, 1-2 m højde, 5-10 m brede og 20-30 m lange i kote intervallet fra ca. 55 m (denne nedre kote er justeret ift. tidligere, da søen forventes at komme til at have

vandspejl i kote 55) og op til 70 m. Terrasserne skal tilgodese besøgendes adgang til og oplevelse af området.

Eventuelt stenaffald/ros som ikke er blevet solgt, samt materiale i støjvold såfremt den ikke skal blive liggende vil blive placeret i søen, i dybder over 3 m ved laveste vandstand. Evt. deponering af ros vil blive nærmere aftalt med Regionskommunen, når og hvis det bliver aktuelt.

Klippevægge afsluttes, så de harmonerer med omgivelserne, og således at der ikke er umiddelbar risiko for nedstyrtning af granitblokke. Langs kanten af de lodrette klippevægge vil blive placeret blokke i 1-1½ m i diameter med 0,5-2 meters afstand hvor det er praktisk muligt til markering af kanten.

Øvrige tiltag af sikkerhedsmæssig karakter aftales nærmere mellem lodsejer Regionskommunen og indvinder når det er aktuelt.

9.3 VVM-SCREENING INKLUSIV BILAG

Afgørelse: Ikke miljøvurderingspligt for råstofindvinding i Moseløkken Granitbrud Af 19.03.2025

Bornholms Regionskommune har den 6. juli 2023 modtaget en ansøgning med tilhørende bilag om indvinding af råstoffer på matr.nr. 1x, Hammersholm, Allinge-Sandvig Jorde, Moseløkkevej 9, 3770 Allinge. Ansøgningsmaterialet til et større indvindingsområde på matriklen har været i høring hos berørte myndigheder fra 25. januar 2024 til 8. februar 2024. På baggrund af høringssvar, er det ansøgte graveområde den 13. december 2024 blevet revideret så graveområdet er indskrænket i forhold til det oprindeligt ansøgte. Da projektet herefter vurderes at udgøre en mindre miljøpåvirkning, er den reviderede ansøgning, med indskrænket graveområde, ikke sendt i bred høring. Dog er de berørte myndigheder indenfor natur blevet hørt igen fra 28. januar 2025 til 5. februar 2025, hvor alle svar var indkommet.

Afgørelse

Bornholms Regionskommune har vurderet, at projektet ikke vil resultere i væsentlige miljøpåvirkninger og derfor ikke er omfattet af krav om miljøvurdering og tilladelse (VVM-pligt). Afgørelsen er truffet i henhold til miljøvurderingsloven² § 21, stk. 1.

Afgørelsen er begrundet i:

- At graveområdet ligger indenfor et i råstofplanen udpeget råstofindvindingsområde
- At projektet ikke vil påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder
- At projektet ikke vil påvirke individer af bilag IV-arter eller deres yngle- og rasteområder.
- At projektet ikke strider mod den planlægningsmæssige anvendelse af området
- At projektet ikke forringer tilstanden af overfladevandområder og grundvandsforekomster eller hindrer opfyldelse af fastlagte miljømål for disse
- At der samlet set vurderes ikke at være væsentlige miljøpåvirkninger af projektet
- At graveområdet er på 2,2 ha hvilket er væsentligt under de 25 ha som udløser obligatorisk miljøvurderingspligt

Denne afgørelse bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden for tre år, efter at den er meddelt, eller ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år jf. miljøvurderingslovens § 39.

Screeningsafgørelsen er ikke en tilladelse, men alene en afgørelse om, at projektet ikke skal gennem en miljøvurderingsproces. Bygherre skal derfor sørge for, at de nødvendige tilladelser og dispensationer efter anden lovgivning for eksempel råstofloven er indhentet før projektet igangsættes.

Screeningen er gennemført med udgangspunkt i det projekt, som ansøger har oplyst og på baggrund af de miljømæssige forudsætninger, der er gældende på screeningstidspunktet. Hvis projektet ændres i forhold til forudsætningerne, skal ansøger anmelde de påtænkte ændringer til regionskommunen, så regionskommunen kan vurdere, om ændringen udløser krav om miljøvurdering.

---

² LBK nr. 4 af 3/1/2023: Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

Sagens oplysninger

Ansøgningen er indsendt i henhold til miljøvurderingslovens § 19, hvoraf det fremgår, at bygherre før etablering, udvidelse eller ændring af projekter omfattet af lovens bilag 2 skal indgive en skriftlig ansøgning til den myndighed, der skal behandle ansøgningen.

Projektet er omfattet af miljøvurderingsloven, bilag 2, punkt 2a: Råstofindvinding fra åbne brud samt tørvegravning (projekter, som ikke er omfattet af bilag 1). Bornholms Regionskommune er myndighed.

Ved en screening foretager regionskommunen en vurdering efter kriterierne i miljøvurderingslovens bilag 6 af, om projektet må antages at kunne medføre en væsentlig påvirkning på miljøet og dermed er omfattet af krav om miljøvurdering og tilladelse (tidligere betegnet VVM-pligt).

Bornholms Regionskommune har gennemført en screening efter kriterierne i miljøvurderingslovens bilag 6. Screeningen fremgår af screeningsskemaet med kortbilag, vedlagt som bilag 1. Bygherres ansøgning er vedlagt som bilag 2.

Projektbeskrivelse

Det ansøgte projekt har til formål at indvinde granit på dele af matr.nr. 1x, Hammersholm, Allinge-Sandvig Jorde, tilhørende ejendommen Moseløkkevej 9, 3770 Allinge.

Projektet gennemføres af Zurface A/S og matriklen ejes af Naturstyrelsen.

Projektet behandles også i henhold til råstofloven, der omhandler råstofindvinding.

Projektbeskrivelse fra ansøgningsmaterialet

Der er ansøgt om indvinding af Hammergranit på et cirka 2,1 ha stort område. Dette område er udlagt til råstofindvindingsområde nr. 2.2 Moseløkken i den gældende Råstofplan 2016. Forekomster af granit findes på dele af øen, men dette område er det eneste sted i Danmark som er udlagt til indvinding af den særlige Hammergranit. Der er søgt om at indvinde op til 6000 m³ årligt, hvor der brydes over grundvandsspejlet.

Projektets miljøpåvirkninger

Bornholms Regionskommune har screenet projektet efter kriterierne på bilag 6 til miljøvurderingsloven (se vedlagte screeningsskema). Herunder beskrives de væsentligste emner:

Natura-2000:

Ansøgningsområdet er beliggende på grænsen til Natura 2000-område nr. 184 Hammeren og Slotslyngen og grænser op til dette mod vest og syd. Grænsen overlapper, så mindre dele af ansøgningsområdet mod vest og syd er beliggende i Natura 2000-området. På de arealer i Natura 2000-området, som overlapper med ansøgningsområdet, er der ikke kortlagt habitatnaturtyper eller levesteder for arter på udpegningsgrundlaget. Nærmeste kortlagte habitatnatur er et areal kortlagt som habitatnaturtypen egeblandskov, som er beliggende cirka 10 m fra ansøgningsområdets sydvestlige hjørne.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at arealet med egeblandskov ikke påvirkes af den ansøgte brydning, da arealet ligger uden for ansøgningsområdet, og da arealet er

højereliggende, hvorfor der ikke kan ske nogen tilstrømning med overfladevand fra ansøgningsområdet til arealet.

Projektet vurderes at have en lokal påvirkning inden for projektområdet og vil hermed ikke påvirke Natura 2000-områderne.

Bilag IV-arter:

Træerne i ansøgningsområdet vurderes ikke at have en størrelse, som gør dem egnede som potentielle levesteder for flagermus, og der vurderes derfor ikke at være potentielle yngle- eller rasteområder for flagermus, som bliver påvirket af den ansøgte brydning.

Bornholms Regionskommune har under tidligere ansøgning (se øverst i afgørelsen) registreret markfirben i det eksisterende brud, og bygherre havde derfor konsulenter til at udføre undersøgelser af markfirbens forekomst og udbredelse i området, samt til at vurdere de forskellige dele af områdets egnethed som yngle- og rasteområder. Denne vurdering er tilpasset det nye projektområde og konsulentene vurderer, at den ansøgte brydningsaktivitet ikke vil inddrage nogle ynglesteder, og idet støjvolden i den østlige del af ansøgningsområdet ikke ændres som følge af det ansøgte, vil der heller ikke blive inddraget nogle rasteområder.

Bornholms Regionskommune er enig i konsulenternes vurdering af, at det ansøgte ikke medfører ødelæggelse eller beskadigelse af yngle- og rasteområder for eller forsætlig forstyrrelse eller drab på Bilag IV-arter.

Rødlistearter:

Der er i ansøgningsområdet registreret nogle rødlistede fuglearter. De ansøgte brydningsaktiviteter i området er en fortsættelse af den hidtidige aktivitet med brydning i samme mængde som hidtil. Den ansøgte brydning vurderes derfor ikke at give anledning til øget forstyrrelse af fugle i området. Der vil endvidere stadig være de elementer, som er i området i dag, i form af sø, klipper og mindre arealer med træer og krat.

Målsat overfladevand:

Projektområdet leder hverken til et målsat vandløb eller en målsat sø. Den nærmeste målsatte recipient er kystvandet, som er ca. 1,4 km vest for projektområdet.

Den kystnære del af Østersøen er målsat til god økologisk tilstand og god kemisk tilstand. Ifølge MiljøGIS vandområdeplaner 2021-2027 er den samlede økologiske tilstand ringe i den kystnære del af Østersøen. Det kan henføres til den økologiske tilstand for fytoplanton og ålegræs/vandaks, som er registreret som ringe. Den økologiske tilstand for bunddyr er god. Tilstanden for nationalt specifikke stoffer er god.

Bornholms Regionskommune vurderer samlet set for kystvandet, at projektet hverken vil forhindre målopfyldelse eller bevirke en forringelse af den samlede tilstand eller en forringelse af de enkelte kvalitetslementer.

Høring

Ansøgningsskema og ansøgningsmateriale har været i høring hos berørte myndigheder fra 25. januar til 8. februar 2024. Bornholms Regionskommune har vurderet, at de berørte myndigheder er regionskommunen selv samt Bornholms Museum. Høringssvar er indarbejdet i screeningsskemaet i bilag 1.

Udkast til afgørelse sendes i høring hos ansøger og lodsejer i 4 uger samtidig med råstofttilladelsen fra den 19. marts til 16. april 2025.

Der er ikke indkommet nogen høringsvar.

Offentliggørelse

Screeningsafgørelsen og det tilhørende screeningsskema og kort meddeles til sagens parter og offentliggøres samtidig på Bornholms Regionskommunes hjemmeside www.brk.dk senest den 28. maj 2025.

Klagevejledning

Afgørelsen om ikke miljøvurderingspligt kan påklages for så vidt angår retlige spørgsmål, jf. miljøvurderingsloven § 49, stk. 1. Miljø- og Fødevareklagenævnet er klageinstans.

Det kan være svært at afgøre, om der er tale om et retligt spørgsmål. I korthed kan siges, at retlige spørgsmål drejer sig om, hvorvidt reglerne i miljøvurderingsloven er overholdt.

Klageberettiget er Miljø- og ligestillingsministeren og enhver med retlig interesse i afgørelsen samt landsdækkende foreninger og organisationer, der som formål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen og har vedtægter eller love, som dokumenterer deres formål, og som repræsenterer mindst 100 medlemmer.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet inden 4 uger fra afgørelsen er offentliggjort. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb.

Klagefristen er den 26. maj 2025.

Du klager via Klageportalen, som du kan finde link til på forsiden af klagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Du logger på som på øvrige offentlige systemer, typisk med MitID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på 900 kr. For offentlige myndigheder, foreninger og organisationer er gebyret på 1.800 kr. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

I Klageportalen sendes din klage automatisk først til Bornholms Regionskommune. Hvis Bornholms Regionskommune fastholder afgørelsen, sender Bornholms Regionskommune klagen videre til behandling i Miljø- og Fødevareklagenævnet via Klageportalen. Du får besked om videresendelsen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning herom til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan bestemme om en klage efter miljøvurderingslovens § 49, stk. 1 skal have opsættende virkning.

Du kan læse mere om gebyrordning og klage på [Nævnenes Hus](#).

Hvis sagen ønskes indbragt for domstolene, skal det ske inden for 6 måneder fra modtagelsen af afgørelsen.

Rikke Jørgensen
Geolog
Center for Miljø, Plan og Kultur
Bornholms Regionskommune

Dato: 19. marts 2025

Myndighed	Bornholms Regionskommune
Screening for miljøvurderingspligt	
Basis oplysninger	
Projektbeskrivelse – jf. anmeldelsen:	Der er ansøgt om tilladelse til indvinding af granit på et ca. 2,1 ha stort område. Dette område er udlagt i råstofplan 2016 som nummer 2.2. Der er granit flere steder på øen, men den særlige Hammer Granit findes kun på Hammerknuden. Der er søgt om indvinding af op til 6.000 m ³ årligt, hvor der brydes i en dybde af ca. 60 meter. Brydningsarbejdet er planlagt til at kun skulle udvide i dybden.
Navn og adresse på bygherre	Zurface A/S Prøvestenen B-vej 4 2300 København S
Bygherres kontaktperson og telefonnr.	Torben Enøe Rasmussen Telefon: 20 61 69 90 Email: ter@zurface.dk og konsulent Anette Petersen - GEON Telefon: 51 70 30 00 Email: ape@geologiognatur.dk
Projektets placering	Moseløkkevej 5 3770 Allinge del af matr.nr. 1x Hammersholm, Allinge-Sandvig Jorder
Projektet berører følgende kommuner	Bornholm Regionskommune

Oversigtskort

Kortbilag

De blå områder er brydningsområder, hvor gravearbejdet vil ske over flere etaper for at komme ned på samme niveau som søen ligger i.

De blå stiplede streger viser adgangsvejen og den brune streg viser hvor støjvolden er placeret.

Forholdet til miljøvurderingsloven ³	Ikke relevant	Ja	Bør undersøges	Nej	Tekst
Er anlægget opført på bilag 1 til miljøvurderingsloven				X	Hvis ja, er det obligatorisk VVM-pligtigt
Er anlægget opført på bilag 2 til miljøvurderingsloven		X			Hvis ja, skal der gennemføres en screening, hvis nej, er anlægget ikke omfattet af VVM-reglerne og skal derfor ikke screenes.

³ LBK nr. 973 af 25/06/2020: Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

					Projektet er omfattet af pkt. 2a) Råstofindvinding fra åbne brud samt tørvegravning (projekter, som ikke er omfattet af bilag 1).
Anlæggets karakteristika:					
1. Arealbehovet i ha:					Ca. 2,1 ha
2. Er der andre ejere end bygherre?		X			Matriklen er ejet af Naturstyrelsen, som har givet tilladelse til indvinding.
3. Det bebyggede areal i m2 og bygningsmasse i m3					Der er ingen bygninger i projektet
4. Anlæggets maksimale bygningshøjde i m:					Der er ingen bygninger i projektet
5. Anlæggets kapacitet for så vidt angår flow og opbevaring af: Råstoffer – type og mængde: Mellemprodukter – type og mængde: Færdigvarer – type og mængde:					Granit – 6000 m ³ årligt Mellemprodukter og færdigvarer produceret i stenbruddet, opbevares i den sydøstlige del af indvindingsområdet. Indvindingen stilles i bero såfremt oplagret materiale i området overstiger 15.000 m ³ fast klippe (svarer til ca. 24.000 m ³ løs klippe), indtil lageret er nedbragt til 10.000 m ³ fast klippe (svarer til 16.000 m ³ løs klippe)
6. Anlæggets kapacitet for strækningsanlæg:					Der er ikke strækningsanlæg i projektet
7. Anlæggets længde for strækningsanlæg:					Der er ikke strækningsanlæg i projektet
8. Anlæggets behov for råstoffer – type og mængde: I anlægsfasen: I driftsfasen:					Der er ingen anlægsfase da det er en fortsættelse af brydningsaktivitet. Der forventes et forbrug på ca. 3000 liter miljødiesel årligt til maskinerne og der bruges sprængstoffer til dele af brydningen.
9. Behov for vand – kvalitet og mængde: I anlægsfasen: I driftsfasen:					Der er ingen anlægsfase da det er en fortsættelse af brydningsaktivitet. Der kan være et vandingsbehov i forbindelse med

					støvdæmpning. Her bruges vand fra søen i bunden af bruddet. Der er givet dispensation, i den eksisterende tilladelse, til at sænke grundvand efter vandforsyningslovens § 26.
10. Forudsætter anlægget etablering af yderligere vandforsyningskapacitet:				X	Nej
11. Affaldstype og mængder, som følge af anlægget: Farligt affald: Andet affald: Spildevand:					Der opbevares ikke affald og kemikalier i graven. Smørepatroner, spildolie samt småt brændbart affald – små Mængder, der bringes til Zurface's stenbrud ved Klippeløkken, hvorfra det bortskaffes i henhold til affaldsregulativet. Der udledes ikke spildevand, men bortledes regnvand fra sø i bunden af bruddet og der er givet dispensation, i den eksisterende tilladelse, efter vandforsyningslovens § 26
12. Kræver bortskaffelse af affald og spildevand ændringer af bestående ordninger:				X	Affald: Affald bortskaffes i henhold til affaldsregulativet.
13. Overskrides de vejledende grænseværdier for støj:				X	De anvendte maskiner i grusgraven overstiger ikke Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier for støj. Der vil i afgrænsede perioder bliver sprunget klippe fri med sprængstoffer. Da udregningerne altid sker som gennemsnit over 8 timer vil disse heller ikke overstige grænseværdierne.
14. Overskrides de vejledende grænseværdier for luftforurening:				X	De vejledende grænseværdier for luftforurening overskrides ikke.
15. Vil anlægget give anledning til vibrationsgener:				X	Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier for vibrationer overstiges ikke.
16. Vil anlægget give anledning til støvgener:				X	Evt. støvdannelse bekæmpes med vanding af interne veje og produktionsdynger med videre og vil derfor ikke give anledning til støvgener.
17. Vil anlægget give anledning til lugtgener:				X	Råstofindvinding giver ikke anledning til lugtdannelse.
18. Vil anlægget give anledning til lysgener:				X	Projektet medfører ikke behov for belysning.
19. Må anlægget forventes at udgøre en særlig risiko for uheld:				X	I brydningsperioder opstiller Zurface A/S en mobil tank på 2500 liter diesel. Tanken er en overjordisk ståltank med spildbakke. Tankattest fremsendes forud for indvindingen. Både tankattest og spildbakke bidrager til at reducere risikoen for spild af diesel til jorden og dermed en reduceret risiko for jordforurening. Ved normal drift skiltes der udenfor området med, at det er privat område og ingen adgang. Når der sprænges er proceduren at lade et horn lyde 10 min. før sprængning og igen 5 min før. De folk, der arbejder i bruddet, afsøger samtidig området for at sikre at der ikke er nogen, der

					forsætligt overhører hornet og ikke kommer væk. Hornet sikrer både mandskabets opmærksomhed, samt virker som advarsel til eventuelle folk i området. Bornholms Regionskommune vurderer, at med de nævnte tiltag er risikoen for uheld begrænset og har ikke et omfang eller en karakter, der kan begrunde miljøvurderingspligt.
Anlæggets placering					
20. Forudsætter anlægget ændring af den eksisterende arealanvendelse:				X	Tilladelsen er i overensstemmelse med den overordnede planlægning for området – Det ansøgte område er beliggende inden for råstofindvindingsområde nr. 2.2 (Moseløkken) udlagt i Råstofplan for Bornholm 2016.
21. Forudsætter anlægget ændring af en eksisterende lokalplan for området:				X	Projektområdet er ikke lokalplanlagt og projektet har ikke et omfang, der medfører lokalplanpligt.
22. Forudsætter anlægget ændring af kommuneplanen:				X	Projektet er ikke i strid med kommuneplanen. Projektområdet ligger dog indenfor følgende kortlagte arealer: Kulturmiljø landskab, Nationale industriarealer, Kystnærhedszonen, større sammenhængende landskaber, særligt værdifulde landskaber samt geologiske interesseområder. Disse behandles i punkt 33.
23. Indebærer anlægget behov for at begrænse anvendelsen af naboarealer ud over hvad der fremgår af gældende kommune- og lokalplaner:				X	Projektet vil ikke begrænse brugen af naboarealer.
24. Vil anlægget udgøre en hindring for fremtidig anvendelse af områdets råstoffer og grundvand:		X			Råstoffer: Projektet vil fjerne en større mængde råstoffer, så den samlede mængde vil blive mindre. Jf. Råstofloven skal området udtømmes for den anvendelige ressource før efterbehandling. Dette projekt dækker dog kun et mindre areal af det udlagte område i råstofplanen.
				X	Grundvand: Projektet medfører ikke hindring af fremtidig anvendelse af grundvand.
25. Indebærer anlægget en mulig påvirkning af sårbare vådområder:				X	Projektområdet er ikke beliggende inden for sårbare vådområder.
26. Er anlægget tænkt placeret inden for kystnærhedszonen:		X			PLAN vurderer, at projektet ikke påvirker kystlandskabet. Kystnærhedszonen giver således ikke anledning til planlægning.
27. Forudsætter anlægget rydning af skov:				X	Der skal ikke ryddes skov i projektet, men da en del af området ligger indenfor kortlagt fredskov, har ansøger søgt Miljøministeriet om tilladelse til at bryde på området.
28. Vil anlægget være i strid med eller til hinder for etableringen af reservater eller naturparker:				X	Projektområdet er ikke beliggende i naturpark, reservat eller lignende. Bornholms Regionskommune er ikke bekendt med, at der skulle være planer om at etablere sådanne i området.
29. Tænkes anlægget placeret i Vadehavsområdet:				X	Ikke relevant

[illegible]

					Ansøgningsområdet er beliggende på grænsen til Natura 2000-område nr. 184 Hammeren og Slotslyngen og grænser op til dette mod vest og syd. Grænsen overlapper, så mindre dele af ansøgningsområdet mod vest og syd er beliggende i Natura 2000-området. Natura 2000-området udgøres af et habitatområde, som dækker hele Natura 2000-området samt et fuglebeskyttelsesområde, som kun dækker en smal bræmme langs klippekysten i den vestlige del af området og dermed ikke arealet, som grænser op til og overlapper med ansøgningsområdet. På udpegningsgrundlaget for habitatområdet er en række naturtyper samt arten stor vandsalamander. På udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet er alene arten vandrefalk. På de arealer i Natura 2000-området, som overlapper med ansøgningsområdet, er der ikke kortlagt habitatnaturtyper eller levesteder for arter på udpegningsgrundlaget. Nærmeste kortlagte habitatnatur er et areal kortlagt som habitatnaturtypen egeblandskov, som er beliggende ca. 10 m fra ansøgningsområdets sydvestlige hjørne. Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at arealet med egeblandskov ikke påvirkes af den ansøgte brydning, da arealet ligger uden for ansøgningsområdet, og da arealet er højereliggende, hvorfor der ikke kan ske nogen tilstrømning med overfladevand fra ansøgningsområdet til arealet. Vandrefalk er i 2022 og 2023 registreret overflyvende over bruddet. Arten er også registreret mange andre steder i området Hammeren og Slotslyngen. Bornholms Regionskommune vurderer, at de stejle klippesider i bruddet, som er opstået på grund af tidligere brydning, potentielt kan udgøre et levested for vandrefalk. I takt med at brydningen skrider frem, vil der opstå flere stejle klippesider. Efterbehandlingsplanen sikrer, at der bevares stejle klippesider på flere sider. I dag er der aktivitet både i det eksisterende brud og på klippevæggene i den nordlige ende af det eksisterende brud, hvor der er et stort antal klatreruter, som er åbne for klatrere, og der er efter Bornholms Regionskommunes kendskab ikke ynglende vandrefalke i bruddet. De ansøgte brydningsaktiviteter i området er en fortsættelse af den hidtidige aktivitet med brydning i samme mængde som hidtil. Den ansøgte brydning vurderes derfor ikke at give anledning til øget forstyrrelse af eventuelle vandrefalke i området.

Forventes området at rumme beskyttede arter efter bilag IV:				X	Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at det ansøgte ikke medfører en væsentlig påvirkning af Natura 2000-området og de arter og naturtyper, som er på udpegningsgrundlaget for området. <u>Bilag IV-arter:</u> Bilag IV-arter er arter optaget på habitatdirektivets Bilag IV. Arterne er særligt strengt beskyttede. Bilag IV-arter, som forekommer på Bornholm, er bl.a. arter af flagermus, paddearterne løvfrø, springfrø, strandtudse, grønbroget tudse og stor vandsalamander, arter af vandkalve og guldsmede samt markfirben. Bornholms Regionskommune har gennemgået de tilgængelige databaser Naturbasen og Arter for registreringer af Bilag IV-arter i og omkring ansøgningsområdet. Træerne i ansøgningsområdet vurderes ikke at have en størrelse, som gør dem egnede som potentielle levesteder for flagermus, og der vurderes derfor ikke at være potentielle yngle- eller rasteområder for flagermus, som bliver påvirket af den ansøgte brydning. Bornholms Regionskommune har registreret markfirben i det eksisterende brud, og bygherre har derfor haft konsulenter til at udføre undersøgelser af markfirbens forekomst og udbredelse i området samt til at vurdere de forskellige dele af områdets egnethed som yngle- og rasteområder. Bornholms Regionskommune har modtaget konsulentrapporten. Det fremgår af rapporten, at der er foretaget besigtigelser med henblik på at observere markfirben i midt-maj og primo-juni 2024. Tidspunkterne er i overensstemmelse med de tekniske anvisninger for overvågning af markfirben, og det fremgår, at vejrforholdene har været optimale. Der er suppleret med data fra en kommunal besigtigelse i primo maj 2024, hvor der blev registreret markfirben. Resultaterne fra besigtigelserne viser, at arten forekommer og yngler i den nordøstlige del af Moseløkken stenbrud, hvor der er registreret både voksne og unger, men arten er ikke registreret indenfor det ansøgte brydningsområde. Konsulenterne har på baggrund af observationerne af markfirben samt en vurdering af områdets karakter udpeget

				seks delområder i det eksisterende brud, som vurderes potentielt at udgøre yngle- eller rasteområder for markfirben. De seks delområder ligger i den nordøstlige del af bruddet alle uden for det ansøgte brydningsområde på nær ét område, som ligger i den østlige del af det ansøgte brydningsområde. Endvidere grænser flere af delområderne mod nord op til det ansøgte brydningsområde. Grundet den korte distance imellem områderne og gode spredningsmuligheder via sandede veje, vurderer konsulenterne, at der er tale om en enkelt bestand på tværs af områderne. Delområderne, som ligger nord for ansøgningsområdet, ligger i et tidligere brydningsområde, der er delvist tilvokset med vegetation, træer og buske. Det er i flere af disse delområder, at der er registreret markfirben. Alle disse levesteder forekommer på arealer med tidligere brydningsaktivitet, som har skabt betingelserne for, at arten kunne kolonisere efter indvinding ved at eksponere råjord og skabe soleksponerede skrånninger. Delområdet, som ligger inde i det ansøgte brydningsområde, er en støjvold, der er udformet som et højt dige, der løber fra sydvest til nordøst, på ca. 800 m². Diget er relativt stejlt og lavet af sand, grus og mindre sten, der tilbyder gode muligheder for solbadende individer af markfirben, da der er adgang både til morgen- og eftermiddagssol fra øst og vest. Delområdet ligger primært indenfor ansøgningsområdet. Der er også rastemuligheder i form af stenbunker i den nordlige del af diget og buskvækst, primært gyvel, i den sydlige del. Der blev ikke fundet markfirben ved besigtigelserne, men det vurderes at udgøre et potentielt rasteområde dog ikke yngleområde, da der mangler egnede æglægningssteder. Ansøgningsområdet er i store dele vegetationsløst og består af bare klippeflader og klippeblokke. I den sydlige ende af området er der nogle partier med træer. I den østlige del af ansøgningsområdet er den oven for omtalte støjvold. Det er konsulenterne samlede vurdering, at den ansøgte brydningsaktivitet ikke vil inddrage nogle ynglesteder, og idet støjvolden i den østlige del af ansøgningsområdet ikke ændres som følge af det ansøgte, vil der heller ikke blive inddraget nogen rasteområder.

				Brydningsaktiviteten vil grænse op til delområder nord for ansøgningsområdet, hvor markfirben er registreret. Der kan derfor potentielt være en risiko for forsætligt drab på individer, der måtte indvandre i ansøgningsområdet. Dette vurderes dog af konsulenterne som værende usandsynligt, eftersom brydningsområdet ikke er af interesse for markfirben. Manglen på interesse skyldes blandt andet, at området mangler vegetation og gode rasteområder for markfirben. Det vurderes, at hvis markfirben vil bevæge sig mod støjvolden, som vurderes at være det eneste sted af interesse for markfirben i ansøgningsområdet, vil de sandsynligvis bevæge sig udenfor brydningsområdet i delområderne nord for ansøgningsområdet og herfra ind mod støjvolden. Dette underbygges af, at der ikke blev fundet nogle individer indenfor ansøgningsområdet, og der blev heller ikke fundet nogen i og omkring støjvolden. Det er på baggrund heraf konsulenternes samlede vurdering, at den økologiske funktionalitet for markfirben i bruddet ikke forringes som følge af det ansøgte. Det er derimod vurderet, at når områderne i den sydlige del af Moseløkken løbende er færdige med brydningsaktivitet, vil der være skabt betingelser for, at markfirben vil kunne kolonisere området, grundet eksponeret råjord og soleksponerede skråninger. Idet der ikke blev fundet nogle individer indenfor ansøgningsområdet, vurderes der ikke at være risiko for forsætligt drab på individer. Bornholms Regionskommune er enig i ovenstående vurdering. Kommunen vurderer, at undersøgelserne er foretaget inden for egnede undersøgelsestidspunkter, og at undersøgelserne tilsammen giver tilstrækkelig viden om markfirben i området, idet der er registreret både voksne og unger, og idet der også er foretaget en vurdering af områdets potentielle yngle- og rasteområder, som er indtegnet som delområder på kort. Bornholms Regionskommune er enig i, at den ansøgte aktivitet ikke vil berøre yngle- og rasteområder for markfirben. Den ansøgte brydning i ansøgningsområdet vil foregå i den nordvestlige del af ansøgningsområdet og vil ikke berøre støjvolden i den østlige del, som vurderes at være det eneste potentielt egnede yngle- eller rasteområde inden for ansøgningsområdet. Hermed vil det ansøgte ikke ødelægge eller beskadige yngle- og rasteområder for markfirben.

Forventes området at rumme danske rødlistearter:				I forhold til risikoen for forsætligt drab på eller forstyrrelse af markfirben, er Bornholms Regionskommune enig i vurderingen af, at det ansøgte brydningsområde ikke udgør en vandrerute for markfirben. Hele den nordlige del af ansøgningsområdet, som grænser op til de registrerede levesteder for markfirben, er vegetationsløst og består af bare klippeflader og klippeblokke som følge af den fortløbende brydningsaktivitet i området. Bornholms Regionskommune vurderer som konsulenterne, at området er uden interesse for markfirben, idet det mangler vegetation, og dermed ikke er interessant som forurageringsområde, og idet det mangler raste- og skjulesteder, hvorfor det er risikabelt for markfirben at opholde sig i området. Som konsulenterne vurderer, er det også Bornholms Regionskommunes vurdering, at markfirben vil sprede sig gennem områderne nord for ansøgningsområdet, hvor der er vegetation, og herfra eventuelt over til støjvolden. Denne ligger i kanten af brydningsområdet og bliver som beskrevet ikke påvirket af den ansøgte aktivitet. Den ansøgte aktivitet vurderes derfor ikke at medføre risiko for forsætligt drab på eller forstyrrelse af markfirben. Bornholms Regionskommune er enig i konsulenternes vurdering af, at når områderne i den sydlige del af Moseløkken er færdige med brydningsaktivitet, vil der være skabt betingelser for, at markfirben vil kunne kolonisere området, grundet eksponeret råjord og soleksponerede skrånninger. Det er på baggrund af ovenstående Bornholms Regionskommunes vurdering, at det ansøgte ikke medfører ødelæggelse eller beskadigelse af yngle- og rasteområder for eller forsætlig forstyrrelse eller drab på Bilag IV-arter. X <u>Rødlistede arter</u> Der er i ansøgningsområdet registreret nogle rødlistede fuglearter. De ansøgte brydningsaktiviteter i området er en fortsættelse af den hidtidige aktivitet med brydning i samme mængde som hidtil. Den ansøgte brydning vurderes derfor ikke at give anledning til øget forstyrrelse af fugle i området. Der vil endvidere stadig være de elementer, som er i området i dag, i form af sø, klipper og mindre arealer med træer og krat. Digesvale er registreret som ynglende i området. Ifølge

					artsfredningsbekendtgørelsen må digesvalereder ikke ødelægges i perioden 1. april-31. august.
31. Kan anlægget påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer allerede er overskredet: Overfladevand:				X	Ifølge kommunens kortbilag er der hverken registreret åbne eller rørlagte vandløb indenfor projektområdet. Der er heller ikke registreret dræn. Der er en enkeltmands sø, det vil sige en sø som kun findes på én matrikel, registreret indenfor projektområdet. De naturlige strømningsveje indikerer, at vandet strømmer gennem området fra nord mod syd. Vandet ledes udenom søen mod den nærmeste recipient, en sø, som ligger ca. 80 m syd for projektområdets nedre afgrænsning, som leder til et vandløb, der afvander mod vest og har udløb nord for Mølledam. <u>Påvirkning af nedstrøms målsatte vandområde</u> Projektområdet leder hverken til et målsat vandløb eller en målsat sø. Den nærmeste målsatte recipient er kystvandet, som er ca. 1,4 km vest for projektområdet. Den kystnære del af Østersøen er målsat til god økologisk tilstand og god kemisk tilstand. Ifølge MiljøGIS vandområdeplaner 2021-2027 er den samlede økologiske tilstand ringe i den kystnære del af Østersøen. Det kan henføres til den økologiske tilstand for fytoplanton og ålegræs/vandaks, som er registreret som ringe. Den økologiske tilstand for bunddyr er god. Tilstanden for nationalt specifikke stoffer er god. Her ses rapporten fra Novanas overvågningsprogram, som beskriver den økologiske tilstand og den kemiske tilstand. Vurdering - I ansøgningen fremgår det, at der ikke udledes spildevand, men bortledes regnvand fra en sø i bunden af bruddet og der søges om fortsættelse af gældende tilladelse hertil, samt på samme vilkår som hidtil. Det fremgår desuden, at der alene anvendes vand til støvbekæmpelse. Vandet suges fra regnvandssø med dykpumpe. Vandløbsmyndigheden kender ikke til de vilkår som er opstillet i forbindelse med tilladelsen. Da projektet antages at bevirke en øget bortledning af regnvand fra søen, som kan påvirke nedstrøms recipienter skal det sikres, at støvet når at sedimentere før vandet pumpes videre. Såfremt ovenstående efterleves, vurderer vandløbsmyndigheden at projektet ikke

Grundvand:				X	vil have en væsentlig indvirkning på nedstrøms målsatte recipient og overfladevand generelt. Det vurderes samlet set for kystvandet, at projektet hverken vil forhindre målopfyldelse eller bevirke en forringelse af den samlede tilstand eller en forringelse af de enkelte kvalitetselementer.
Naturområder:				X	Drikkevand: Virksomheden ligger i et område med særlige drikkevandsinteresser og i nærheden af en privat vandindvinder. I tidligere tilladelse er det vurderet at råstofgravningen ikke udgør en risiko for dette. En udvidelse af graveområdet mod vest vil ikke give anledning til en anden vurdering.
Boligområder (støj/lys og Luft):				X	Projektet vurderes ikke at påvirke naturområder med fastsatte miljøkvalitetsnormer.
32. Tænkes anlægget etableret i et tæt befolket område:				X	Projektet ligger i et område med spredt bebyggelse og vurderes ikke at medføre støj-, lys- eller lugtgener.
				X	Området omkring råstofområdet består af skov og spredte gårde/boliger. Der ligger 4 ejendomme indenfor 500 meter af bruddet. Der udføres nabohøring og stilles vilkår i råstoftilladelsen om støj og støv jf. Råstofloven.
33. Kan anlægget påvirke:					
Historiske landskabstræk:				X	Den brydning der skal ske i den nordlige del ligger indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjer, og vil derfor kræve dispensation fra §18 i naturbeskyttelsesloven. Det vurderes umiddelbart, at der kan gives dispensation med begrundelse i at det er brydning i et eksisterende brud, der har været der i mange år. Dvs. at udsigten fra og indsigten til fortidsminderne og det kulturmiljø de er en del af ikke påvirkes væsentligt.
Kulturelle landskabstræk:				X	Fortidsminderne er helleristningssten, som er fundet og fredet indenfor nyere tid. De ligger i marken nord for bruddet. Bornholms Museum gør opmærksom på områder indenfor tilladelsen som skal undersøges af dem inden brydning – disse ligger dog ikke i selve brydningsområdet.
				X	Projektområdet ligger i kulturmiljøet Knægten-Madsebakke Stenhøj. Der er lige udenfor det aktive brydningsområde

Arkæologiske værdier/landskabstræk:				X	fundet helleristninger, men der er ikke tidligere fundet fortidsminder indenfor brydningsområdet. Bornholms Regionskommune vurderer på den baggrund at projektet ikke medfører en væsentlig påvirkning på de kulturelle landskabstræk. Bornholms Museum har ønsket god tid til arkæologiske undersøgelser, da der i lokalområdet er fundet artefakter, dog er der ikke tidligere fundet artefakter i indvindingsområdet. Dette er i overensstemmelse med vilkår i råstof tilladelsen, som foreskriver at Bornholms Museum skal informeres senest 4 uger inden der afrømmes muld og overjord med henblik på aftale om evt. arkæologiske. Påvirkningen vurderes ikke at have et omfang eller en karakter, der kan begrunde miljøvurderingspligt.
Æstetiske landskabstræk:				X	Området ligger indenfor "Særligt værdifuldt landskab" og "større sammenhængende landskab". Ud fra de oplysninger menes det ikke at det vil have afgørende betydning. Dette begrundes i: • at det er et eksisterende brud, hvor driften fortsætter. Selve bruddets udtryk, som del af det omgivende landskab ændres ikke væsentligt. • At principperne i efterbehandlingsplanen ser hensigtsmæssige ud. • Der er mange år til den endelige efterbehandlingsplan skal udføres, og den kan tilpasses og detaljeres hensigtsmæssigt til den tid i forhold til den landskabelige påvirkning.
Geologiske landskabstræk:		X			Projektområdet er udpeget som særligt geologisk interesseområde grundet granitten og sprækkedalene. Den fortsatte brydning vil blotlægge granitten så den er lettere tilgængelig og der løber ikke sprækkedale gennem projektområdet.
34. Kan anlægget påvirke oversvømmelsesrisiko				X	Graveområdet ligger i kote 90 og der er ikke risiko for oversvømmelse grundet indvindingen. Derimod kan graven indeholde vand ved voldsomme vejrhændelser.
Kendetegn ved den potentielle miljøpåvirkning					
35. Er området, hvor anlægget tænkes placeret, sårbar overfor den forventede miljøpåvirkning:				X	De forventede miljøpåvirkninger (kryds i rødt felt) fremgår af ovenstående som:

					Anden ejer end indvinder (punkt 2): Naturstyrelsen som er ejer af matriklen har underskrevet ansøgningen og givet tilladelse. Råstoffer (punkt 24): Mængden af råstoffer indenfor det ansøgte område forventes mindsket, men det er udlagt i råstofplanen som indvindingsområde. Landskabstræk - geologisk (punkt 33): Råstofgravning er en irreversibel proces. Når først råstofferne er fjernet er landskabet ændret for altid. Efterbehandlingsplanen tager højde for en pæn efterbehandling af området i overensstemmelse med den gældende råstofplan. Det er Bornholms Regionskommunes vurdering at Projektområdet ikke er sårbart overfor de forventede miljøpåvirkninger.
36. Er der andre anlæg eller aktiviteter i området, der sammen med det ansøgte medfører en påvirkning af miljøet (Kumulative forhold):				X	Projektområdet udgør ca. 2,1 ha. Der er tale om en fortsættelse af en tidligere brydningsaktivitet. Der er ikke andre aktiviteter i umiddelbar nærhed, der sammen med råstofindvindingen vil kunne påvirke det omgivende miljø væsentligt, herunder i støj-, støv-, og trafikhenseende.
37. Er der andre kumulative forhold?				x	Bornholms Regionskommune er ikke bekendt med planlægning, der muliggør andre anlæg eller aktiviteter, der kan medføre kumulative forhold der sammen med råstofindvindingen vil kunne påvirke det omgivende miljø væsentligt.
38. Den forventede miljøpåvirknings geografiske udstrækning i areal:					Naboejendomme vil blive påvirket af trafikken til og fra området som hidtil, samt støjen fra sprængninger. Bornholms Regionskommune vurderer, at det ikke er en væsentlig påvirkning.
39. Omfanget af personer der forventes berørt af miljøpåvirkningen:					Der er forholdsvis få naboer til råstofgraven jf. punkt 32.
40. Vil den forventede miljøpåvirkning række ud over kommunens grænser:				X	Projektets miljøpåvirkninger er lokale og rækker ikke ud over kommunens grænser.
41. Vil den forventede miljøpåvirkning berøre nabolande:				X	Projektets miljøpåvirkninger er lokale og rækker ikke ud over landets grænser.
42. Forventes miljøpåvirkningerne at kunne være væsentlige –					
Enkeltvis:				X	

Eller samlet:				X	Kommunen vurderer, at den ønskede råstofindvinding vil medføre mindre miljøpåvirkninger, som enkeltvis ikke kan anses for væsentlige.
					Kommunen vurderer, at den ønskede råstofindvindings enkelte miljøpåvirkninger ikke samlet set kan anses for væsentlige.
43. Må den samlede miljøpåvirkning betegnes som kompleks:				X	Der er ganske få miljøfaktorer, der vurderes at kunne blive påvirket, og påvirkningerne vurderes ikke væsentlige.
44. Er der stor sandsynlighed for miljøpåvirkningen:		X			Sandsynligheden er stor, da der er mangel på denne type råstoffer, og indvinder vil gå i gang, lige så snart de har tilladelsen.
45. Er påvirkningen af miljøet –					
Varig:		X			Tilladelse til indvinding gives på 10-årig basis. Ved udløb af råstoftilladelse, kan ansøges om en ny. Når der ikke er mere råstof at indvinde ophører driften og der efterbehandles i op til et år efter. Når der er efterbehandlet, forventes tilstanden at være varig.
Hyppig:		X			Der søgt om driftstider hver dag, med undtagelse af helligdage og skolernes sommerferie.
Reversibel:				X	Omgivelserne påvirkes af brydningen indtil området er færdigudvundet – denne tidshorisont afhænger af hvor hurtigt råstofferne kan afhændes. Råstofindvinding er en irreversibel proces, når først råstofferne er fjernet er området geologisk set såvel som landskabsmæssigt ændret for altid. Vilkår om efterbehandling tager vare på at det efterbehandlede stenbrud tilpasses det omkringliggende landskab bedst muligt og de geologiske interesser bevares.
Konklusion					
Giver resultatet af screeningen anledning til at antage, at det anmeldte projekt vil kunne påvirke miljøet væsentligt, således at det er VVM-pligtigt:				X	Bornholms Regionskommune vurderer, at projektet ikke er miljøvurderingspligtigt. Afgørelsen er begrundet i: • At graveområdet ligger indenfor et i råstofplanen udpeget råstofindvindingsområde • At projektet ikke vil påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder • At projektet ikke vil påvirke individer af bilag IV-arter eller deres yngle- og rasteområder væsentligt • At projektet ikke strider mod den planlægningsmæssige anvendelse af området

					• At projektet ikke forringer tilstanden af overfladevandområder og grundvandsforekomster eller hindrer opfyldelse af fastlagte miljømål for disse • At der samlet set vurderes ikke at være væsentlige miljøpåvirkninger af projektet • At graveområdet er på 2,2 ha, hvilket er væsentligt under de 25 ha som udløser obligatorisk miljøvurderingspligt

9.4 TILLADELSE TIL AFLEDNING AF VAND FRA MOSELØKKEN GRANITBRUD TIL RECIPIENT

19. august 2013

I forbindelse med ansøgning om fornyet tilladelse til granitindvinding i Moseløkken Granitbrud, er der ansøgt om tilladelse til fortsat at udlede overskydende vand fra bruddet til en eksisterende sø sydvest for bruddet. Granitbruddet ligger på matr.nr. 1x, Hammersholm, Allinge-Sandvig Jorder.

For at holde bruddet tørt, vurderes det, at der årligt skal bortledes maksimalt 15.000 m³ vand. Vandet opstår overvejende som nedbør direkte i bruddet, og antages at have en kvalitet, der svarer til uforurenat overfladevand. Vandet pumpes op fra det dybeste område i stenbruddet. Recipientsøen ligger i Natura 2000 området Hammeren og Slotslyngen og er vejledende § 3 beskyttet, hvilket bl.a. betyder, at der ikke uden tilladelse må ske ændringer i søens tilstand. Der er tale om fortsættelse af en eksisterende afledning, der har været praksis i mange år, og Teknik & Miljø vurderer, at fortsat udledning af vand til søen i mængder som hidtil og på nedenstående vilkår ikke vil påvirke tilstanden i væsentlig grad.

Med henblik på beskyttelse af padder og andet dyreliv i stenbruddet stilles der krav om, at vandindtaget forsynes med en trådkurv e.l. Det skal endvidere sikres, at der ikke tilføres søen sand og andet partikulært materiale.

Der gives således tilladelse som ansøgt på følgende vilkår:

- Vandindtaget til pumpen skal forsynes med en trådkurv, fiberdug e.l. med en maksimal maskestørrelse på 10 mm.
- Oppumpningen skal ske på en sådan måde, at der ikke suges sand og andre partikler med op.
- Der må ikke udledes andet vand end det, der pumpes op fra stenbruddet.
- I tilfælde af olieuheld i bruddet eller anden forurening af vandet, skal oppumpningen standses indtil forureningen er ophørt.
- I tilfælde af enhver form for forurening af vandet skal tilsynsmyndigheden orienteres hurtigst muligt.

Tilladelsen er givet i henhold til kapitel 7 i bekendtgørelse 1448 af 11.12.2007 om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4.

Tilladelsen kan ikke påklages til anden administrativ myndighed, jfr. bekendtgørelsens § 13 stk. 3.

Med venlig hilsen

Henrik Jespersen - Havbiolog

Dir. tlf.: 5692 2067, E-mail: Henrik.Jespersen@brk.dk

9.5 TILLADELSE TIL OPPUMPNING AF VAND FRA RÅSTOFGRAV

Dato: 10/11-2013

Ansøgning

I forbindelse med ansøgning om råstoftilladelse er der søgt om tilladelse til fortsat at aflede vand fra graveområdet.

Vandet pumpes fra sø i den dybeste del af graveområdet og sker efter behov, således at de områder, hvor der arbejdes, kan holdes fri for vand. Vandet ledes til en naturlig sø syd for råstofområdet.

Afledningsbehovet ventes fortsat at andrage ca. 15.000 m³ pr. år.

Hydrogeologisk vurdering

Beliggenhed

Som det fremgår af nedenstående figur, ligger graveområdet ved afslutningen af et højdedrag. Der er lavereliggende dale vest og syd for med naturlige søer.

Brydningsområdet overlapper et område, som er klassificeret som område med særlige drikkevandsinteresser (OSD). Der har indtil for nylig været indvinding til almen vandforsyning i dalen vest for bruddet, men denne indvinding er ophørt, og borerne er fjernet. Nærmeste almene vandindvinding sker i dag 3,5 km fra graveområdet.

Der er et privat vandforsyningsanlæg på ejendommen Moseløkkevej 5. Afstanden fra hovedbygningen til udgravningen er ca. 200 m, men boringens nøjagtige placering er ikke kendt.

Der er mulighed for tilslutning til almen vandforsyning, idet Bornholms Forsyning har ledninger i Moseløkkevej.

Ansøgning

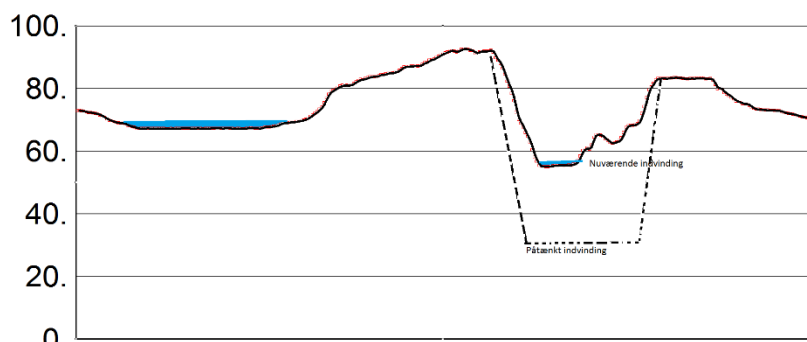
Den ansøgte indvinding vil stort set ske inden for det nuværende graveområde, men vil gå ned til kote 30.

Grundvandsmagasiner og vandspejl

Grundvandet vil bevæge sig i opsprækninger i granitten, og man kan derfor ikke tale om et egentligt grundvandspejl. Ud fra terrænet og koten på de omliggende søer kan man dog få et billede af trykvariationen og dermed de hydrogeologiske forhold.

Brydningsområdet er besigtiget i foråret 2013. Her kunne det konstateres, at der er horisontale opsprækninger i granitten, hvor der er tegn på indsivning af vand. Sprækkerne er

dog kun få mm tykke, og det er begrænsede mængder vand, der løber til fra den omgivende granit.

Figuren viser terrænprofilen i et vest-øst snit gennem bruddet og søen vest for udgravningen. Søen er indtegnet, samt koten for den fremtidige indvinding.

Som det fremgår, ligger bunden af udgravningen allerede væsentligt under koten i søen, og der vil derfor være en

trykgradient ned mod bruddet. Denne vil vokse efterhånden, som der sker uddybning af graven.

Ikke desto mindre er der dog ikke tegn på indsvivning af betydning. Et studie af historiske kort viser endvidere, at den hidtidige aktivitet i bruddet ikke har givet anledning til ændringer i udbredelsen af de to søer, der ligger nærmest bruddet.

Grundvandsmæssig vurdering

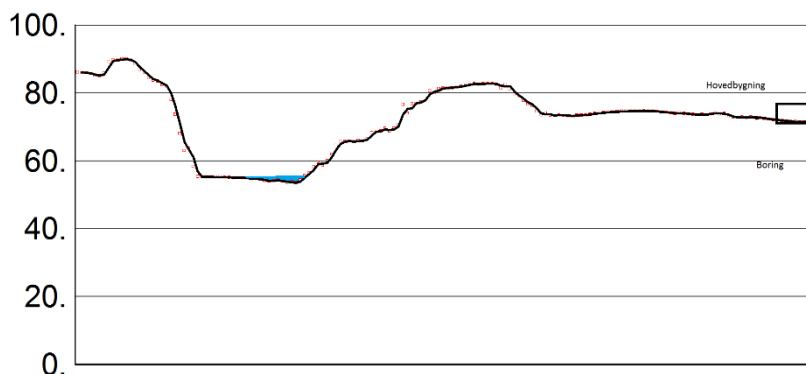
På baggrund af profilerne og besigtigelsen er det vurderingen, at den hydrauliske ledningsevne i granitten er meget ringe. I enhver praktisk sammenhæng vil søen i graveområdet derfor fremstå som et sekundært, isoleret magasin, og oppumpning fra søen vil ikke give væsentlig påvirkning af de omkringliggende vandmagasiner.

Det søgte kræver dermed ikke tilladelse efter Vandforsyningsloven.

Privat vandforsyning ved Moseløkkevej 5

Nedenstående figur viser gårdens placering i forhold til det nuværende graveområde.

Der foreligger ingen data om boringens dybde og placering, men borer i granit er typisk 40-60 m dybe. Tilstrømningen sker fra opsprækninger i granitten, som ikke er kendt i detaljer. Ejer af boringen har ikke klaget over svigtende vandforsyning som følge af den hidtidige aktivitet.

Oppumpningen fra søen vil især påvirke vandafstrømningen i den umiddelbare nærhed af bruddet, og det må anses for usandsynligt, at uddybningen af graven vil give ændringer i grundvandstrømmene i området ved gården.

Forbehold

Vurderingen er baseret på en konservativ betragtning om, at de geologiske forhold i de dybere lag vil være ligesom i de øvre. Moseløkken er valgt som indvindingsområde, fordi der er

forholdsvis små og få opsprækninger, og den almindelige erfaring er, at granit typisk bliver mindre opsprækket jo dybere man går, og det er derfor en rimelig antagelse. Det kan dog ikke helt udelukkes, at det dybere terræn indeholder bredere og mere vandførende sprækker, og sammen med den forøgede trykgradient giver det en mulighed for, at der senere opstår en hydrologisk kontakt til recipienterne, det dybereliggende grundvand eller vand, der indgår i den private vandforsyning. Scenariet anses for usandsynligt, men for god ordens skyld skal det præciseres, at fortsat vandaflledning i så fald vil kræve en tilladelse efter Vandforsyningslovens §26. Ved behandlingen af denne skal der tages stilling til påvirkningerne af omgivelserne, og det skal vurderes, om dette er acceptabelt.

Ansøger er erstatningsansvarlig for eventuelle skader. I forhold til den private vandforsyning kan konsekvensen f.eks. være, at ansøger skal sørge for tilslutning til alment vandværk.

Boringer i granitområder vil dog ofte udtørre i nedbørsfattiges somre af naturlige årsager. I tvivlstilfælde afgøres sagen af taksationsmyndighederne.

Center for Miljø, Plan og Kultur – Miljø har foretaget en undersøgelse af området og vurderer på denne baggrund, at det vand, der opstaves i søen udgør et sekundært, isoleret vandmagasin, som primært er regnvandsfødte. Der er ikke betydende hydrologisk kontakt til andre grundvandsmagasiner eller ferskvandsrecipienter i områder.

Lovgrundlag

Da der ikke forventes påvirkning af omgivende vandmagasiner kan Center for Miljø, Plan og Kultur – Miljø meddele, at det ansøgte ikke kræver tilladelse til grundvandssænkning efter Vandforsyningsloven § 26.

Der kræves heller ikke tilladelse til vandindvinding efter Vandforsyningslovens § 20, så længe vandet ikke benyttes til formål, der stiller krav til vandkvaliteten. Skylning af grus og maskineri og andre procesformål kan foretages uden særlig tilladelse.

Indberetning af oppumpede vandmængder

En hydrologisk kontakt til omgivende vandreservoirer vil vise sig ved, at behovet for oppumpning stiger kraftigt uden at være korreleret med store nedbørsmængder.

Det er, stillet som vilkår i råstoftilladelsen, at den udledte vandmængde måles løbende. En gang om året skal den samlede oppumpning for året indberettes til Center for Miljø, Plan og Kultur – Miljø.

Erstatning

Vurderingen af, at det ansøgte ikke kræver tilladelse efter vandforsyningsloven bygger på den antagelse at der ikke er hydraulisk forbindelse til hverken grundvandsmagasiner eller omkringliggende vådområder. Skulle denne antagelse vise sig at være forkert, kan Regionskommunen kræve at der skal meddeles tilladelse efter vandforsyningsloven, såfremt aktiviteten ønskes fortsat. Hvorvidt dette vil kunne tillades afhænger af en fornyet vurdering.

Ansøger er endvidere erstatningsansvarlig, såfremt vandaflledningen medfører skader på andres ejendom.

Venlig hilsen Jens Hansen – Biolog - Center for Miljø, Plan og Kultur

9.6 DISPENSATION EFTER SKOVLOVEN TIL STENBRYDNING

Styrelsen for Grøn
Arealomlægning og Vandmiljø

J.nr. 2024 - 64514
Ref. linga
Den 28. april 2025

Dispensation efter skovloven til stenbrydning på matr. nr. 1x Hammersholm, Allinge-Sandvig i Bornholms Regionskommune

Afgørelse

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø giver hermed dispensation efter skovloven til råstofindvinding på en del af matr. nr. 1x Hammersholm, Allinge-Sandvig, som ligger i Bornholms Regionskommune. Der berøres 1,3 ha. Se nedenstående kort 1.

Kort 1: Dispensationen gælder det lilla skraverede areal.
Fredskovspligt ses med grøn signatur og matrikelskel er røde.

Vilkår

1. Projektet skal gennemføres som ansøgt den 30. august 2024 og som ansøgt i revideret ansøgning den 6. februar 2025, og efterfølgende supplerende oplysninger.
2. Dispensationen er midlertidig og gælder i en 10-årig periode frem til 28. april 2035. Retablering af arealet skal være afsluttet senest 1 år herefter og i overensstemmelse med gældende grave- og efterbehandlingsplan, jf. Bornholms Regionskommunes endelige gravetilladelse af 28. april 2035.
3. Der tillades kun brydning af råstoffer inden for det med gult markerede areal på kort 3, mens resten af det fredskovspligtige ansøgte område skal bevare sin nuværende bevoksning og kun må anvendes til kørsel på eksisterende veje.

4. Hvis brydningsområdet ønskes udvidet, skal der søges dispensation fra skovloven til udvidelsen.

Der stilles ikke vilkår om erstatningsskov, fordi det påvirkede areal er under mindstekravet for vilkår om erstatningsskov. Se redegørelsen for uddybning.

Afgørelsen er truffet i medfør af § 38, jf. § 11, stk. 1, og § 39 i skovloven (lovbekendtgørelse nr. 690 af 26. maj 2023) og § 2 i bekendtgørelse om erstatningsskov og særlige regler vedrørende kystbeskyttelse på fredskovspligtige arealer mv. (nr. 60 af 21. januar 2019).

Denne afgørelse vedrører kun forholdet til skovloven. Du skal derfor være opmærksom på, om der er planlægningsbestemmelser, fredninger, servitutter eller tilladelser/dispensationer efter anden lovgivning, som kan være nødvendige for gennemførelse af det ansøgte. Du skal selv ansøge direkte hos de pågældende myndigheder, også selvom de evt. har modtaget denne afgørelse i kopi.

Afgørelsen har ikke retsvirkning, før klagefristen på 4 uger er udløbet. Hvis afgørelsen påklages, har det opsættende virkning. Det betyder, at afgørelsen i så fald ikke har retsvirkning, før klagemyndigheden eventuelt stadfæster afgørelsen.

Fortidsminder

Hvis det under arbejdet konstateres, at der er jordfaste fortidsminder, skal arbejdet straks standses, og fundet skal anmeldes til det lokale arkæologiske museum.

Dette fremgår af museumslovens § 27. Der henvises yderligere til § 25 i samme lov, der fastslår, at den, for hvis regning et jordarbejde skal udføres, før igangsætning af arbejdet kan anmode vedkommende kulturhistoriske museum om at tage stilling til, om arbejdet indebærer risiko for ødelæggelse af væsentlige fortidsminder.

Redegørelse for sagen

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø modtog den 30. august 2024 en ansøgning fra Naturstyrelsen Bornholm vedrørende stenbrydning på matr. nr. 1x Hammersholm, Allinge-Sandvig. Matriklen er ejet af Naturstyrelsen og der 2,4 ha fredskovspligtigt areal på matriklen. Der søges om fornyelse af en tidligere afgørelse, da der fortsat sker stenbrydning i Moseløkken stenbrud. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø har herefter været i dialog med Bornholms Regionskommune vedrørende tilladelse til råstofindvinding og modtog den 6. februar 2025 en revideret ansøgning. Den 25. februar 2025 modtog styrelsen en præcisering fra lodsejer om, hvilke aktiviteter der må foregå hvor på matriklen.

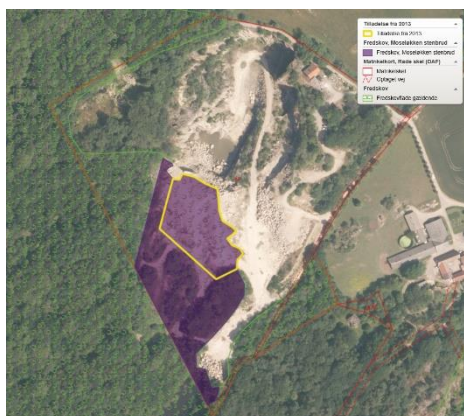
Moseløkken stenbrud har eksisteret siden 1870'erne og indvindingen er godkendt i 1975 af det daværende amt. Indvindingen har ikke en slutdato. Stenbrydningen foretages af firmaet Zurface A/S og der foreligger en tilladelse til stenbrydning fra 2013 udstedt af daværende skovlovsmyndighed Naturstyrelsen (NST-321-04301). Denne tilladelse var tidsbegrænset til 10 år og i sommeren 2023 ansøgte Zurface A/S Bornholms Regionskommune om en tilladelse til at bryde i 10 år mere. Der søges om at indvinde sten i det blå markerede område vist på kort 2, som er 2,1 ha. Heraf er 1,3 ha fredskovspligtigt (se kort 1). Hele matriklen er udlagt som råstofindvindingsområde 2.2 "Moseløkken" i gældende råstofplan for Bornholm.

Kort 2: Øverst ses det ansøgte område med blå, matrikelskel er røde og fredskovspligt ses med grøn signatur. Ortofoto fra 2024. Nederst ses et skråfoto fra 2023, hvor brydningen ses i gang.

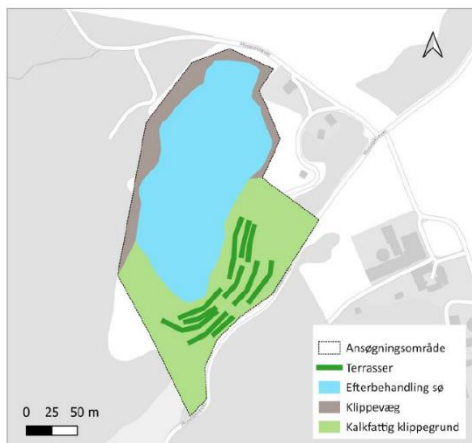
I dispensationen fra 2013, er der dispenseret til at indvinde råstoffer på 0,5 ha fredskovspligtigt areal (se kort 3). Lodsejer, Naturstyrelsen, har oplyst, at der er indgået aftale med indvinder om, at der fortsat kun må brydes inden for det tidligere meddelte areal (gul streg på kort 3), mens lodsejer tillader, at resten af ansøgningsområdet må anvendes til køreveje, oplag og aflæsning. Dette skyldes, at området er udlagt til urørt skov og lodsejer ønsker at beholde bevoksningen på arealet. Lodsejer tillader altså ikke at der ryddes mere bevoksning og tillader kun, at der brydes i dybden på det areal markeret med gul streg på kort 3. Grundet disse forhold og fordi arealet kun er 0,5 ha, bemærker Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, at projektet ikke udløser krav om erstatningsskov.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø bemærker desuden, at der er arealer inden for det ansøgte areal, som ikke er fredskovspligtige, som allerede i dag anvendes til aflæsning, oplag og andre aktiviteter forbundet med stenbrydningen. Styrelsen finder derfor, at det ansøgte fredskovspligtige areal uden for brydningsarealet kun må anvendes til kørsel på eksisterende veje i forbindelse med stenbrydningen.

Kort 3: Lilla viser den fredskovspligtige del af ansøgningsområdet. Den gule linje viser, hvad der blev givet dispensation til i 2013, hvilket også er det areal, hvor der fortsat tillades at bryde.

Ifølge områdets efterbehandlingsplan skal området fremstå som natur- og rekreativt område efter endt råstofindvinding. De landskabeligt og geologisk værdifulde klippevægge vil så vidt muligt blive bevaret synlige og der vil blive en sø i en stor del af bruddet (se kort 4 for skitse). Der vil ikke blive påkørt jord eller muld, og der vil derfor ske en naturlig indvandring af plante- og dyreliv, hvor habitatnaturtypen indlandsklippe vil have potentiale til at udvikles.

Kort 4: Skitse for efterbehandling af området efter endt råstofindvinding.

Denne afgørelse har været sendt i høring hos lodsejer (Naturstyrelsen) og Bornholms Regionskommune i perioden 11. marts til 25. marts 2025. Bornholms Regionskommune har fremhævet et par fejl i formaliteter, som efterfølgende er rettet. Naturstyrelsen har ikke kommenteret på høringen.

Bornholms Regionskommune har d. 19. marts 2025 sendt udkast til råstoftilladelse samt bilag i høring indtil d. 16. april 2025. Her fremgår det også, at Bornholms Regionskommune d. 19. marts 2025 har truffet afgørelse om, at projektet ikke er omfattet af krav om miljøvurdering.

Den endelige tilladelse til at indvinde råstoffer er givet d. 28. april 2025.

Bilag IV-arter

Bilag IV-arter⁴ er strengt beskyttede dyre- og plantearter. Det følger af § 10, stk. 1 i habitatbekendtgørelsen⁵, at der inden vedtagelse af projekter/planer (efter §§ 7 og 8), skal foretages en vurdering af, om det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a), eller ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra b), i alle livsstadier. Vurderingen skal fremgå af afgørelsen, jf. habitatbekendtgørelsens § 10, stk. 2.

⁴ Bilag IV-arter er dyre- og plantearter opført på bilag IV til Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (habitatdirektivet).

⁵ Bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter

Der er tale om stenbrydning på et fredskovspligtigt areal som er delvist uden skovbevoksning og som er påvirket af meget forstyrrelse i forbindelse med den eksisterende brydning.

Ifølge Arter.dk er der ikke registreret arter, der fremgår af EU-habitatdirektivets bilag IV, på projektarealet. Dog har ansøger fået arealet undersøgt i forhold til markfirben og det konstateres, at der er et egnet rasteområde for markfirben inden for ansøgningsområdet og egnede yngle- og rasteområder lige uden for ansøgningsområdet.

Projektet vurderes desuden at være beliggende inden for det naturlige udbredelsesområde for følgende arter: spidssnudet frø, springfrø, grønbroget tudse, stor vandsalamander, løvfrø og flere arter af flagermus.

Det er Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøs vurdering, at projektet ikke beskadiger yngle- eller rasteområde for bilag IV-arter og at den økologiske funktionalitet opretholdes på mindst samme niveau som hidtil. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø lægger vægt på, at det drejer sig om et aktivt stenbrydningsareal, som ikke er bevokset, hvor der er meget forstyrrelse grundet stenbrydningen, og at den udarbejdede ekspertrapport redegør tilstrækkeligt for påvirkningen af bestanden markfirben. Det er derfor Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøs vurdering, at det ansøgte ikke vil kunne medføre beskadigelse/ødelæggelse af plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

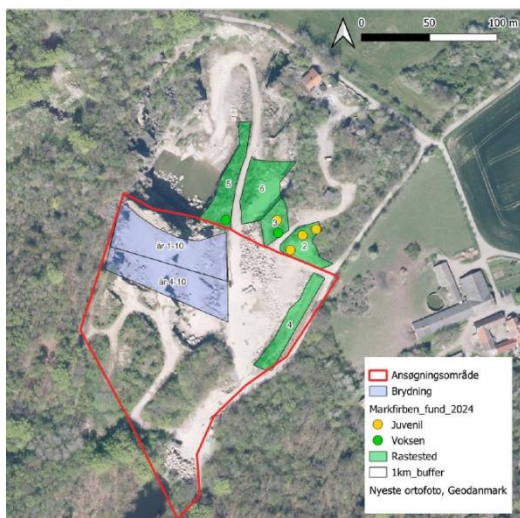
Uddybende vurdering

Spidssnudet frø, springfrø, grønbroget tudse, stor vandsalamander, løvfrø er alle tilknyttet vådområder, såsom moseområder og mindre og større vandhuler. Der er flere registreringer er arterne i området. Styrelsen vurderer, at stenbrydningen ikke påvirker vådområder eller søer, som er egnede yngleområder for arterne.

Flagermus raster forskellige steder i den aktive sommerperiode og i dvaleperioden om vinteren. Flagermusenes vinterkvarter kan være i hule træer, bygninger, kalkgruber, kældre, kasematter, bunkere o. lign., hvor der primært er frostfrit. Flagermus er sårbare over for tab af yngle- og rasteområder ved fældning af træer med hulheder mm, nedlæggelse af ledelinjer og varig støj/forstyrrelser/lyskilder. Da er registreret flere arter af flagermus i området. Da der i dette projekt ikke fældes træer eller påvirkes lignende strukturer som flagermus er afhængige af, er det styrelsens vurdering, at det ansøgte ikke beskadiger yngle- eller rasteområde for arten.

Markfirben yngler typisk på åbne og solrige områder som vej- og jernbaneskråninger, sten- og jorddiger, grusgrave, klitter, heder, overdrev, strandenge, kystskrænter og sandede bakkeområder. Artens rasteområde om vinteren er primært veldrænede og solvendte skråninger. Lodsejer har fået udarbejdet en ekspertrapport vedrørende forekomsten af markfirben i området (se kort 6). Af rapporten fremgår det, at der ikke vurderes at være egnede yngleområder i ansøgningsområdet, men at der dog er et egnet rasteområde i den østlige del. Her blev der dog ikke fundet nogle individer. Rasteområdet (nr. 4 på kort 6) påvirkes ikke, da det ligger uden for brydningsområdet (se kort 3). Der ligger yngleområder tæt ved brydningsområdet, men da selve brydningsområdet ikke er af interesse for markfirbenene og at de vil bevæge sig uden om, vurderes det, at risikoen for forsætligt drab på individer i forbindelse med brydningen er lille. Det konkluderes derfor, at den økologiske

funktionalitet for markfirben ikke forringes, så længe der brydes som ansøgt. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø er enig i eksperternes vurdering.

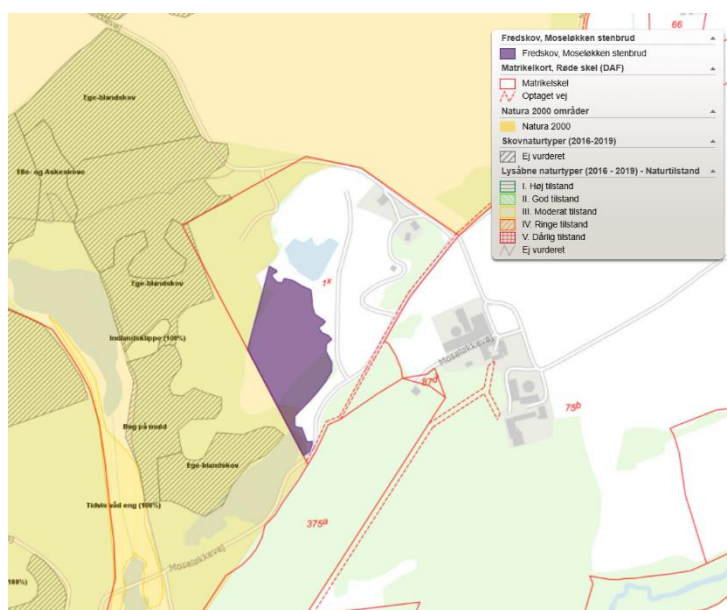

Kort 6: Kort fra rapporten "Bilag IV vurdering – Markfirben i Moseløkken Stenbrud på Bornholm" udarbejdet af Amphi Consult januar 2025. Arealet er undersøgt i maj-juni 2024.

Natura 2000-område

Området er ikke udpeget til et Natura 2000-område, jf. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet. Nærmeste internationale beskyttelsesområde er Natura 2000-område nr. 184, "Hammeren og Slotslyngen", der ligger lige vest for denne afgørelses areal (gul farve på kort 4).

Området er omfattet af habitatområde nr. 160 og er udpeget for de store kystklipper fra Hammerknuden og ned til Slotslyngen, og større sammenhængende skovområder, med indblanding af lysåbne naturtyper. Ege-skovtyper dominerer i skovene, mens tør hede og overdrevene er hyppigst forekommende lysåbne naturtyper. Derudover rummer området over 5 % af det samlede areal af både kystklipper, indlandsklippe og enekrat i den biogeografiske region. Lige vest for råstofvindingsområdet er der udpeget skovhabitatnaturtypen Egeblandskov og Bøg på muld (se kort 4). Der er desuden stor vandsalamander på udpegningsgrundlaget.

Kort 4: Stenbrydning i fredskov ses med blå skravering. Udpegede habitaturtyper ses med grå skravering. Matrikelskel er røde.

Der sker ikke stenbrydning inden for Natura 2000-området og styrelsen vurderer desuden, at aktiviteterne i forbindelse med stenbrydning ikke vil påvirke de nærtliggende udpegede habitatnaturtyper. Påvirkningen på stor vandsalamander er vurderet i ovenstående afsnit om bilag IV-arter. Styrelsen henviser også til nedenstående afsnit om artsfredningsbekendtgørelsen.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vurderer derfor ikke, at dispensation fra fredskovspligten indebærer en forringelse af naturtyper eller levesteder for arter eller at det medfører betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for.

Artsfredningsbekendtgørelsen m.m.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø gør opmærksom på, at der er flere regler vedrørende fredede arter, der gælder for alle, herunder for dig. Reglerne fremgår bl.a. af jagt- og vildtforvaltningsloven, naturbeskyttelsesloven og artsfredningsbekendtgørelsen. Der følger en række forbud af reglerne, herunder at fredede dyr ikke må indsamles eller slås ihjel. Ligeledes må deres levesteder ikke ødelægges eller beskadiges og fredede planter må ikke beskadiges eller fjernes fra deres voksested. Det fremgår også, at blandt andet hule træer og træer med spættehuller er beskyttede, og der er fastsat regler for, hvornår disse og visse andre

redetræer må fældes. Uanset om fældningen skal ske inden for den tilladte periode, skal det undersøges, om det enkelte træ udgør et yngle- eller rasteområde for bilag IV arter og/eller om det enkelte træ f.eks. indeholder fuglereder. Hvis der er forekomst af fredede arter, f.eks. fugle eller flagermus i træer, som ønskes

fældet, eller i bygninger, som ønskes nedrevet, eller hvis der er andre fredede arter, som berøres af projektet, skal der søges dispensation forud for fældning eller nedrivning.

Ansøgningsskema kan findes på Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's hjemmeside: <https://mst.dk/erhverv/rig-natur/artsforvaltning/beskyttede-arter>.

Begrundelse for afgørelsen

Efter skovlovens § 11, stk. 1, må der på fredskovspligtige arealer ikke opføres bygninger, etableres anlæg eller gennemføres terrænændringer, som ikke er nødvendige for skovdriften, eller anbringes affald. Efter § 38 kan der gives dispensation hertil, når særlige grunde taler for det.

Praksis for dispensation er meget restriktiv. I praksis gives kun dispensation, hvis der ikke kan findes en placering uden for fredskov, og hvis hensynet til overordnede samfundsmæssige formål vejer tungere end hensynet til at bevare arealet som fredskov.

I et område, der i den regionale råstofplan er udpeget som graveområde, forudsættes det som udgangspunkt, at den samfundsmæssige afvejning af hensynet til at kunne udnytte eksisterende råstofforekomster over for hensynet til at bevare fredskoven er sket i forbindelse med fastlæggelsen af graveområderne.

Det ansøgte areal er en del af det regionale råstofområde Moseløkken, som er udpeget i Råstofplan 2016 for Bornholms Regionskommune. Det ansøgte areal rummer både et aktivt brydningsareal og tilstødende arealer til kørsel i forbindelse med brydningen grundet områdets

særlige karakter som urørt skov. Det ansøgte areal, hvor der må foretages brydning er det samme, som der i 2013 blev givet dispensation til efter skovloven.

For at sikre bevoksningen inden for ansøgningsområdet og mindske påvirkningen på det fredskovspligtige areal, finder Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, at det ansøgte areal uden for brydningsarealet, kun må anvendes til køreveje på de eksisterende veje.

Styrelsen bemærker desuden, at arealet vil fremstå som natur efter endt brydning og at dette stemmer overens med skovlovens §§ 8-10.

På den baggrund giver Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø dispensation til det ansøgte på de ovennævnte vilkår.

Klagevejledning mv. jf. § 60 og §§ 62 – 64 i skovloven

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen er 4 uger fra, at afgørelsen er givet af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø.

Følgende er klageberettigede:

- Adressaten for afgørelsen.
- Enhver, som i øvrigt har en individuel væsentlig interesse i sagen.
- En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker.
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø.
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

En klage skal sendes via Klageportalen, som du kan tilgå via forsiden af Nævnenes Hus:

<https://naevneneshus.dk/>. Man logger på med MitID, hvorefter man anvender selvbetjeningsløsningen. Klagen vil indledende blive behandlet af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø på Klageportalen. Ved indgivelse af klage, skal der betales et gebyr på 900 kr. for borgere og 1.800 kr. for virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser klager, der kommer uden om Klageportalen, hvis der forinden ikke er ansøgt om og bevilliget "fritagelse for brug af Klageportalen". Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. Styrelsen videresender herefter anmodning til nævnet, som herefter træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Hvis du vil indbringe afgørelsen for domstolene, skal sagen anlægges inden 6 måneder fra meddelelsen af afgørelsen.

Du er velkommen til at ringe til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, hvis du har spørgsmål til afgørelsen.

Med venlig hilsen

Line Gammelby

linga@sgav.dk

Øvrige henvendelser vedr. fredskov:

fredskov@sgav.dk

+45 21 76 54 60 (hverdage kl. 9-15)

Kopi til:

- Naturstyrelsen Bornholm: CVR 33157274 og nacoh@nst.dk
- Bornholms Museum: CVR 38270311
- Bornholms Regionskommune: CVR 26696348 og rikke.joergensen@brk.dk
- Danmarks Naturfredningsforening: CVR 60804214
- Danmarks Naturfredningsforening Bornholm: bornholm@dn.dk
- Dansk Botanisk Forening: CVR 20538228
- Dansk Ornitologisk Forening, lokalt: bornholm@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, centralt: CVR 54752415
- Friluftsrådet: CVR 56230718
- Lepidopterologisk Forening: CVR 35261141

Miljøstyrelsen er bemyndiget til at træffe afgørelse i henhold til skovloven på Miljøministeriets vegne, jf. § 27 i bekendtgørelse om delegation af opgaver og beføjelser til Miljøstyrelsen (nr. 1514 af 25. juni 2021). Det følger af Kgl. Resolution af 29. august 2024, at der fra Miljøministeriet overføres sager vedrørende skove til Ministerium for Grøn Trepert. Under ministeriet er Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø.

9.7 UDTALELSE FRA BORNHOLMS MUSEUM

Bornholms Museum

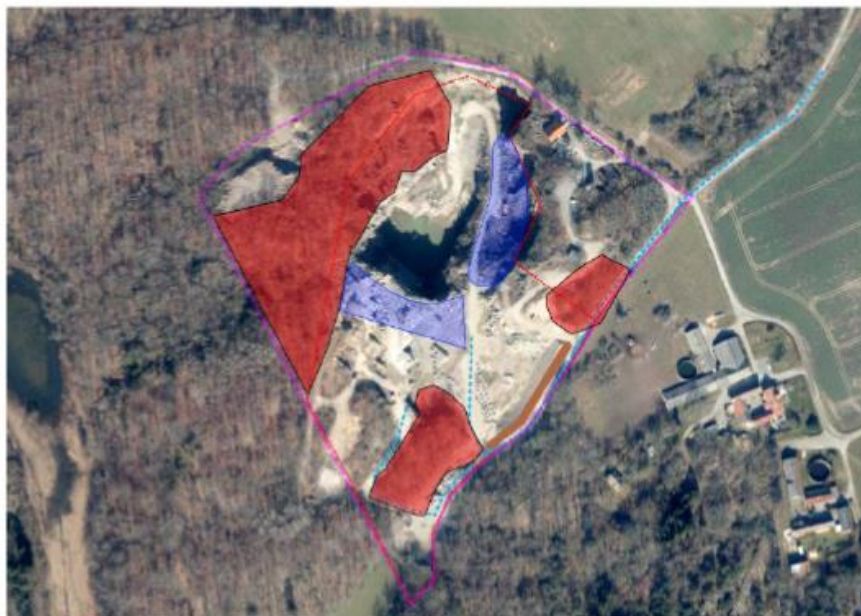
Høringssvar vedrørende råstofindvinding i Allinge

Bornholms Museum, har foretaget en arkivalsk kontrol i forbindelse med planer om erhvervsmæssig råstofindvinding på del af matr.nr. 1X Hammersholm, Allinge-Sandvig Jorde, Moseløkken 9, Allinge.

Museet har i forbindelse med denne høring følgende bemærkninger:

- Det omkringliggende område, der støder direkte op til stenbruddet, er allerede kendt for sine mange arkæologiske fund. Disse omfatter, men er ikke begrænset til: helleristninger, skáltegn, bopladsområde og fund af bronze genstand.
- Det er museets overbevisende vurdering, at området som helhed er meget følsomt med hensyn til arkæologi. Dette er især tilfældet, da stenbrud og tilknyttede aktiviteter tidligere har forårsaget ødelæggelse af fortidsminder.
- Med dette i tankerne har vi fremhævet de områder, der er særligt følsomme og skal undersøges nærmere, før stenbrydning eller tilknyttede aktiviteter finder sted her.

Andre områder inden for det nuværende stenbrudsområde er ikke af særligt arkæologisk interesse, så længe brydningen finder sted som angivet i planen.

Arkæologisk følsomme områder markeret med rødt

2024-02-07

Sophie McAulay
Sagsbehandler / Arkæolog